

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

Τίτλος πτυχιακής εργασίας:

**«Επέτειος 200 χρόνων από τον Αγώνα της Ανεξαρτησίας.
Αναδιφώντας τις αρχειακές πηγές της Ελλάδας:**

Η περίπτωση της Βιβλιοθήκης της Βουλής».

Ονοματεπώνυμο φοιτητή: Θεόδωρος Γ. Γεωργόπουλος (B2017049)

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Μαριέττα Μινώτου

Κέρκυρα, Ακαδημαϊκό έτος 2021-2022

Αφιέρωση και ευχαριστίες

Ολοκληρώνοντας τις σπουδές μου στο Τμήμα Αρχειονομίας Βιβλιοθηκονομίας και Μουσειολογίας θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους/ες τους/τις καθηγητές/τριες του Τμήματος για τις ιδιαίτερες γνώσεις που μου μετέδωσαν κατά τη διάρκεια της φοίτησής μου. Ακόμη θα ήθελα να ευχαριστήσω την καθηγήτρια Μαριέττα Μινώτου για τη συνεργασία και τη βοήθεια για τη συγγραφή της πτυχιακής εργασίας. Τέλος θέλω να ευχαριστήσω την οικογένειά μου και όσους φίλους με στήριξαν.

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει ως στόχο να παρουσιάσει τις δράσεις που οργάνωσε η Βιβλιοθήκη της Βουλής για τον εορτασμό των διακοσίων χρόνων από την Επανάσταση του 1821. Αρχικά τονίζεται η διαχρονική σημασία των αρχείων ως τμήμα της πολιτιστικής κληρονομιάς και αναφέρεται η μετάβαση δια μέσου των αιώνων από τον μνήμονα της αρχαιότητας στα ψηφιακά αρχεία της σημερινής εποχής. Έμφαση δίνεται στη δημιουργία ψηφιακών αρχείων, στη διαχείριση τους, στην προβολή και στη σημασία τους.

Ακολουθεί η ιστορική αναδρομή της Βιβλιοθήκης της Βουλής, η παρουσίαση των συλλογών της – κατά κύριο λόγο οι ψηφιακές - και των δράσεων που είναι αφιερωμένες στην Επανάσταση του 1821. Τέλος, να σημειωθεί ότι κύρια πηγή για τη σύνθεση της εργασίας αποτέλεσε η σχετική βιβλιογραφία και η ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης της Βουλής.

Πίνακας περιεχομένων

Αφιέρωση και ευχαριστίες	3
Περίληψη	5
Εισαγωγικό σημείωμα	9
Κεφάλαιο 1: Θεωρητικό υπόβαθρο.....	11
1.1: Η διαχρονική σημασία των αρχείων	11
1.2. Από το μνήμονα στα ψηφιακά αρχεία.	13
1.3: Ψηφιακά αρχεία	14
Κεφάλαιο 2°	16
2.1: Φορείς διάσωσης αρχειακού υλικού πριν την ίδρυση των Γ.Α.Κ	16
2.2: Η Βιβλιοθήκη της Βουλής και η ιστοσελίδα της.....	22
2.3: Συλλογές	24
2.3.1: Προεπαναστατικά συνταγματικά κείμενα και επαναστατικά Συντάγματα:.....	25
2.3.2: Οι 25 τόμοι των Αρχείων της Ελληνικής Παλιγγενεσίας και ιστοσελίδα με ευρετήρια και δυνατότητα αναζήτησης:.....	26
2.3.3: Το μητρώο των βουλευτών "Αντιπρόσωποι των Εθνοσυνελεύσεων και Βουλευτικό"	27
2.3.4: Ιωάννης Καποδίστριας: η πορεία του στον χρόνο	31
2.3.5: Ρήγας και Επανάσταση	32
2.3.6: 1821 και Επανάσταση 21 Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών – Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης:.....	32
2.3.7: Επανάσταση του 1821, Εθνικό Ευρετήριο Αρχείων - Γενικά Αρχεία του Κράτους	33
2.3.8: Διάφορες συλλογές και δημοσιεύσεις.....	37
Κεφάλαιο 3ο: Επετειακές δράσεις για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821 και οι Δράσεις της Βιβλιοθήκης της Βουλής.....	39
3.1: Εισαγωγή:	39
3.2: Δράσεις και πρωτοβουλίες για την επέτειο των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821	40
Α: Συνεργασία με άλλους φορείς:	40
3.2 Β: Δράσεις της Βουλής	46
Επίλογος.....	52
Ενδεικτική Βιβλιογραφία	52

Εισαγωγικό σημείωμα

Με αφορμή τη συμπλήρωση των διακοσίων χρόνων από την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 πολιτιστικοί και πνευματικοί φορείς πανελλαδικά οργανώνουν ποικίλες δράσεις προκειμένου να φωτίσουν τα ιστορικά γεγονότα, να αναδείξουν την ιστορική μνήμη και να συνδέσουν το παρελθόν με το παρόν και το μέλλον. Σημαντική θέση ανάμεσα τους κατέχει η Βιβλιοθήκη της Βουλής, η οποία αξιοποιώντας το πολύτιμο αρχειακό υλικό της και τις δυνατότητες που παρέχουν οι τεχνολογικές εξελίξεις διοργανώνει δραστηριότητες με στόχο να αποδώσει τιμή σε όσους συνέδραμαν στο να αποκτήσει ο Ελληνικός λαός την ελευθερία του και να δημιουργηθεί ανεξάρτητο ελληνικό κράτος. Οι δράσεις αυτές καλλιεργούν την αρχειακή συνείδηση, συντελώντας στην δημιουργία ατομικής και συλλογικής ταυτότητας.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία διαρθρώνεται σε τρία κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στη διαχρονική σημασία των αρχείων ως σημαντικό τμήμα της πολιτιστικής κληρονομιάς και στη συνέχεια δίνεται έμφαση στη δημιουργία ψηφιακών αρχείων, στη διαχείριση τους και στη σημασία τους. Στο δεύτερο κεφάλαιο, αρχικά, γίνεται ιστορική αναδρομή στη Βιβλιοθήκη της Βουλής και στις συλλογές της και στη συνέχεια στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται συνοπτικά οι δράσεις της που είναι αφιερωμένες στην Επανάσταση του 1821. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην παρουσίαση του αρχειακού υλικού που έχει ψηφιοποιηθεί και αφορά την ιστορική αυτή περίοδο.

Κύρια πηγή για τη σύνθεση της εργασίας αποτέλεσε η σχετική βιβλιογραφία και η ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης της Βουλής. Να σημειωθεί ότι λόγω της πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων καθ' όλη την διάρκεια της χρονιάς, ο αρχικός προγραμματισμός αναγκαστικά άλλαξε και η εργασία στηρίχτηκε κυρίως σε διαδικτυακές πηγές. Η εργασία ολοκληρώνεται με τον επίλογο. Παρατίθενται επίσης παράρτημα και η ενδεικτική βιβλιογραφία.

Κεφάλαιο 1: Θεωρητικό υπόβαθρο

1.1: Η διαχρονική σημασία των αρχείων

Η διαχρονική σημασία των αρχείων αποτυπώνεται με σαφήνεια στην Παγκόσμια Διακήρυξη των Αρχείων που εγκρίθηκε παμψηφεί από τη Γενική Συνέλευση του Διεθνούς Συμβουλίου Αρχείων στις 17 Σεπτεμβρίου 2010 στο Όσλο και υιοθετήθηκε ομόφωνα από την Γενική Διάσκεψη της UNESCO στις 10 Νοεμβρίου του 2011.

Σχετικό απόσπασμα από την Παγκόσμια Διακήρυξη:

Τα αρχεία καταγράφουν τις αποφάσεις, τις πράξεις και τις μνήμες.

<<Τα αρχεία αποτελούν μια κληρονομιά μοναδική και αναντικατάστατη που μεταβιβάζεται από γενιά σε γενιά. Τα τεκμήρια τα διαχειριζόμαστε ήδη από την γέννηση τους με τρόπο ώστε να διατηρούν την αποδεικτική τους αξία και την νόημα τους. Αποτελώντας αξιόπιστες πηγές πληροφοριών για μια υπεύθυνη και διαφανή διοίκηση, τα αρχεία παίζουν ουσιαστικό ρόλο στην ανάπτυξη των κοινωνιών και συμβάλουν στην συγκρότηση και την διάσωση της ατομικής και συλλογικής μνήμης. Η ελεύθερη πρόσβαση στα αρχεία εμπλουτίζει τις γνώσεις μας για την ανθρώπινη κοινωνία, διατηρεί και προάγει την δημοκρατία, προστατεύει τα ατομικά δικαιώματα και βελτιώνει την ποιότητα ζωής των πολιτών.

Υπ' αυτή την έννοια αποδεχόμαστε:

- *Την μοναδικότητα των αρχείων τα οποία αποτελούν αυθεντική μαρτυρία των διοικητικών, πολιτιστικών και πνευματικών δραστηριοτήτων.*
- *Την ζωτική αναγκαιότητα των αρχείων για την αποτελεσματική, υπεύθυνη και διαφανή διαχείριση υποθέσεων, την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών, τη συγκρότηση της ατομικής και συλλογικής μνήμης, την κατανόηση του παρελθόντος, την τεκμηρίωση του παρόντος και την προετοιμασία του μέλλοντος.*
- *Την ποικιλομορφία των αρχείων που επιτρέπει την τεκμηρίωση του συνόλου των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.*
- *Το πλήθος των υποστρωμάτων που χρησιμοποιείται για την δημιουργία και διατήρηση των αρχείων, όπως το χαρτί, τα ψηφιακά και οπτικοακουστικά και άλλα.*
- *Το ρόλο των αρχειονόμων οι οποίοι, ως επαγγελματίες με αρχική και συνεχιζόμενη κατάρτιση, υπηρετούν την κοινωνία τους υποστηρίζοντας την δημιουργία των τεκμηρίων, αναλαμβάνοντας την επιλογή και διατήρηση τους και εξασφαλίζοντας την πρόσβαση σε αυτά.*

- Τη συλλογική ευθύνη των πολιτών, δημόσιων διαχειριστών και φορέων λήψεως αποφάσεων, ιδιοκτητών ή κατόχων δημοσίων ή ιδιωτικών αρχείων και αρχειονόμων και άλλων ειδικών στην πληροφορία, σε ότι αφορά την διαχείριση των αρχείων.
- Κατά συνέπεια αναλαμβάνουμε να εργαστούμε συντονισμένα ώστε:
- Κάθε κράτος να υιοθετήσει και να ενισχύσει τις κατάλληλες πολιτικές και νομοθεσίες.
- Η διαχείριση των αρχείων να εκτιμηθεί δεόντως και να εφαρμόζεται αποδοτικά από κάθε οργανισμό, δημόσιο ή ιδιωτικό, ο οποίος παράγει και διατηρεί αρχεία στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του.
- Να παρέχονται οι κατάλληλοι πόροι για την υποστήριξη της ορθής διαχείρισης των αρχείων, συμπεριλαμβανομένου της πρόσληψης ειδικευμένων και κατακτημένων επαγγελματιών.
- Η διαχείριση και διατήρηση των αρχείων να γίνεται με τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η αυθεντικότητα, η ακεραιότητα και η προσβασιμότητα σε αυτά.
- Η πρόσβαση στα αρχεία να είναι ελεύθερη σε όλους, τηρουμένης της σχετικής νομοθεσίας και με σεβασμό στα ατομικά δικαιώματα καθώς και στα δικαιώματα των δημιουργών, των κατόχων και των χρηστών.

Τα αρχεία να χρησιμοποιούνται ώστε να συμβάλουν στη διαμόρφωση υπεύθυνων πολιτών>>.¹

¹ Παγκόσμια Διακήρυξη Αρχείων, Σεπτέμβριος 2010 Όσλο

1.2. Από το<< μνήμονα>> στα ψηφιακά αρχεία.

Στην Αρχαία Ελλάδα ένας δημόσιος λειτουργός, έχει το καθήκον και την αρμοδιότητα να ενθυμείται:

(α) Τους όρους των ιδιωτικών συμφωνιών.

(β) Τις αποφάσεις επίλυσης των δικαιοκών διαφορών μεταξύ των πολιτών της πόλεως-κράτους.

Στους Ένκας του Περού ένας τρόπος ενθύμησης και μνήμης, τα *quipu*, δηλαδή κορδέλες διαφόρων χρωμάτων και μεγεθών με διαφορετικά δεσίματα και κόμβους. Σε κάποιους λαούς η προφορική μαρτυρία, η παράδοση, η απομνημόνευση, παραμένει τρόπος μνήμης. Ωστόσο η συγκέντρωση, η συλλογή, αυτών των προφορικών μαρτυριών δεν αποτελεί πάντοτε Αρχείο με την έννοια της κλασικής και αυστηρής Αρχειονομίας, πολλές από αυτές τις μαρτυρίες εντάσσονται στην έννοια της πληροφορίας.

Ένα σημαντικό βήμα αποτελεί η κωδικοποιημένη γραφή των Σουμερίων και στη συνέχεια των Ασσυρο-βαβυλωνίων. Το μεγαλύτερο μέρος των εγγράφων πράξεων της προκλασικής αρχαιότητας εγγεγραμμένων, καταστράφηκαν ή χάθηκαν. Διασώζονται γραπτές μαρτυρίες που έχουν αποτυπωθεί σε πιο σκληρά και ανθεκτικά υλικά. Το 18 ο αι. π.χ. διασώθηκε η βασάλτινη στήλη από τα Σούσα στην οποία έχουν χαραχθεί οι νόμοι του Χαμουραμί. Ανακαλύφθηκαν αρχεία του βασιλέα Assurbanipal και του βασιλείου του Ugarit. Τα αρχεία που ανακαλύφθηκαν στην πόλη Nippur πρόκειται για αρχεία των παλαιότερων τραπεζών του κόσμου που τα εφύλασσαν οι Murasu. Όλα τα παραπάνω αρχεία επιτρέπουν τη μελέτη των κοινωνιών της ανατολικής Μεσογείου από τον 14 αι. π.χ. μέχρι και τους χρόνους της κλασικής αρχαιότητας. Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι πρόκειται για δημόσιες έγγραφες πράξεις και δημόσια έγγραφα που παρήχθησαν από κρατικούς λειτουργούς και υπαλλήλους. Τα αρχεία αυτά δεν αποτελούν μέχρι και σήμερα αντικείμενο συστηματικής επεξεργασίας Αρχειονόμων. Θεωρούνται ανασκαφικά ευρήματα και αποτελούν αντικείμενο αρχαιολογικής έρευνας. Το ίδιο έχει συμβεί και με παπύρους που ήρθαν στο φως στις ανασκαφές της

Αιγύπτου. Οι πάπυροι αυτοί αποτελούν σημαντικό πρωτογενές αρχειακό υλικό ανεκμετάλλευτο από τους Αρχειονόμους².

1.3: Ψηφιακά αρχεία

Ψηφιακή απεικόνιση των τεκμηρίων ορίζεται, η διαδικασία της ψηφιακής απεικόνισης των τεκμηρίων, είναι ένας όρος που χρησιμοποιείται για ένα σύνολο τεχνολογιών και διαδικασιών, με τις οποίες η εικόνα ενός τεκμηρίου προσλαμβάνεται, αποθηκεύεται και ανακαλείται σε ψηφιακή μορφή. Τα τελευταία χρόνια η διαδικασία ψηφιακής απεικόνισης τεκμηρίων έχει χρησιμοποιηθεί ευρύτατα στη διαχείριση των ενεργών αρχείων για τα ίδια πλεονεκτήματα που προσέφερε και η τεχνολογία της μικροφωτογράφισης - μείωση του χώρου αποθήκευσης των αρχείων , πρόσθετη ασφάλεια, διευκόλυνση της πρόσβασης στην πληροφορία καθώς και σημαντικά πρόσθετα οφέλη όπως:

- Την ταχύτερη ανάκληση των εικόνων των τεκμηρίων
- Την ταχύτερη και πιο εξελιγμένη αναζήτηση μέσω της χρήσης του λογισμικού αναζήτησης
- Την δυνατότητα χρησιμοποίησης σύγχρονων συστημάτων επικοινωνίας με αποτέλεσμα την επέκταση της πρόσβασης και της διάθεσης.

Πως λειτουργεί η διαδικασία της ψηφιακής απεικόνισης των τεκμηρίων:

Οι ψηφιακές εικόνες των τεκμηρίων προσλαμβάνονται με τη βοήθεια ενός μηχανήματος οπτικής σάρωσης, το οποίο παράγει ψηφιακές εικόνες χρησιμοποιώντας τεχνικές παρόμοιες με εκείνες που χρησιμοποιούνται στα μηχανήματα τηλεομοιοτυπίας. Οι εικόνες ευρετηριάζονται ηλεκτρονικά και αποθηκεύονται σε συσκευές αποθήκευσης μεγάλης χωρητικότητας, συνήθως οπτικούς ή μαγνητοοπτικούς δίσκους που περιέχουν χιλιάδες εικόνες. Εκτός από εικόνες, ορισμένα συστήματα αποθηκεύουν και άλλα είδη ψηφιακής ή ψηφιοποιημένης πληροφορίας, όπως δεδομένα Η/Υ, κείμενα και ήχο. Όλα τα συστήματα ψηφιακών οπτικών δίσκων χρησιμοποιούν τεχνικές συμπίεσης δεδομένων για να αυξήσουν

²Μαριάννα Κολυβά, *Αρχειονομία: Φορείς παραγωγής αρχείων. Ιστορική αναδρομή*, Τρίτη Έκδοση, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2008

τη χωρητικότητα των αποθηκευτικών τους συσκευών. Τα περισσότερα συστήματα είναι ψηφιακής μορφής είτε αναλογικής.

Σχεδιασμός της ψηφιακής απεικόνισης τεκμηρίων:

Η επένδυση και ο σχεδιασμός της ψηφιακής απεικόνισης τεκμηρίων απαιτεί ένα συνδυασμό των μεθόδων που περιγράφηκαν παραπάνω για υπολογιστές και μικροφωτογραφίες. Το γεγονός αυτό συνεπάγεται μια συστηματική διαδικασία για την προσεκτική ανάλυση των αναγκών, τον εντοπισμό των πιθανών λύσεων και του κόστους τους, την εκτίμηση των επιλογών, την επιλογή μιας λύσης και ενός προμηθευτή και την ανάπτυξη μιας στρατηγικής εφαρμογής. Η ψηφιακή απεικόνιση τεκμηρίων μπορεί να θεωρηθεί ως επιτομή της αυξανόμενης σύγκλισης των τεχνολογιών διαχείρισης της πληροφορίας. Σε συνδυασμό με άλλες εξελίξεις οδηγεί τους Αρχιονόμους στην ευκολότερη πρόσβαση στις συλλογές.³

³ Judith Ellis: *Η διαχείριση των αρχείων*, Ελληνική Αρχειακή Εταιρεία, Αθήνα 2000

Κεφάλαιο 2

2.1: Φορείς διάσωσης αρχειακού υλικού πριν την ίδρυση των Γ.Α.Κ

Η κρατική αρχειακή υπηρεσία στην Ελλάδα όπως είναι γνωστό συστάθηκε το 1914 επί πρωθυπουργίας Ελευθερίου Βενιζέλου με την επωνυμία Γενικά Αρχεία του Κράτους (Γ.Α.Κ.). Η ίδρυση των Γ.Α.Κ. πραγματοποιήθηκε με μεγάλη καθυστέρηση συγκρίνοντας με άλλα κράτη της Ευρώπης, τα οποία είχαν οργανωμένες αρχειακές υπηρεσίες και τα απασχολούσαν ήδη, η προβληματική της ελεύθερης έρευνας στο αρχειακό τους υλικό. Στη συνέχεια ακολουθεί μια σύντομη ιστορική αναδρομή που αφορά στην παραγωγή και διάσωση αρχειακού υλικού πριν την ίδρυση των Γ.Α.Κ., και αναφορά στους πνευματικούς φορείς που ανέλαβαν καίρια δράση, την Εθνική Βιβλιοθήκη και την Ιστορική Εθνολογική Εταιρία της Ελλάδος. Όπως θα διαφανεί σημαντικό ρόλο έπαιξε ήδη από τα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης και το Βουλευτικό Σώμα.

Οι ιστορικές συγκυρίες και οι επιπτώσεις τους στο πεδίο των αρχείων:

Μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453 ως παραγωγοί αρχειακού υλικού εκτός από τις μοναστικές πολιτείες αναδεικνύονται και οι αρχές διοίκησης οι οποίες ήταν προσαρμοσμένες στο επιβαλλόμενο από το κρατικό σύστημα. Στις τουρκοκρατούμενες περιοχές η διαχείριση και η προστασία του αρχειακού υλικού ανήκε στους ίδιους τους δημιουργούς του και κατ' εξοχήν στα μοναστήρια στις εκκλησίες και στις κοινότητες. Σκόπιμο είναι να επισημανθεί ότι και οι Ελληνικές κοινότητες της διασποράς στην Ευρώπη επιδεικνύουν έντονες δραστηριότητες και παράγουν αρχειακό υλικό με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, το οποίο παρέχει πολύτιμα στοιχεία σχετικά με την προετοιμασία της Ελληνικής Επανάστασης.

Σε αντίθεση με τον ηπειρωτικό χώρο στο νησιωτικό, Ιόνιο και Αιγαίο, λειτουργούσαν οργανωμένα αρχεία ακολουθώντας τα ευρωπαϊκά ή τα οθωμανικά πρότυπα.

1821 και μετά:

Από τα πρώτα χρόνια της Επανάστασης λαμβάνονταν ειδικά νομοθετικά μέτρα που αφορούν στην ασφάλεια των αρχείων που παράγονται, τόσο για να αντιμετωπισθούν τα φαινόμενα διαρροών των εγγράφων, όσο και για να προστατευθεί το αρχειακό υλικό στις έκτακτες συνθήκες πολέμου.

Κατά την περίοδο 1821-1825 λαμβάνονται πλήθος μέτρων σχετικά με την οργάνωση και τη διατήρηση των κυβερνητικών αρχείων και το 1826 υλοποιούνται σημαντικές ενέργειες που αφορούν στην οργάνωση του κυβερνητικού αρχείου. Στις αρχές Απριλίου διορίζονται ένας χαρτοφύλακας και ένας υποχαρτοφύλακας.

Αν και στα χρόνια του Αγώνα τηρούνταν αρχεία σε κάθε βαθμίδα της διοίκησης, πολιτικής, και στρατιωτικής ουσιαστικά μέτρα για την αρχειακή οργάνωση θεσπίζονται κατά την περίοδο της διακυβέρνησης του Ιωάννη Καποδίστρια. Συγκεκριμένα ο Καποδίστριας μετά την εκλογή του ως κυβερνήτης της Ελληνικής πολιτείας, μεταφέρει τα αρχεία, το 1829, από την Αίγινα στο Ναύπλιο έδρα της κυβέρνησης, υπογραμμίζοντας με την κίνηση αυτή την σπουδαιότητα και τον συμβολισμό τους.

Συγκεκριμένα μέτρα που υιοθετούνται, συντελούν στην καλύτερη οργάνωση της υπηρεσίας των αρχείων. Η κρατική αρχειακή υπηρεσία, παρά τα περιορισμένα οικονομικά, στελεχώνεται την περίοδο αυτή με ικανό αριθμό υπαλλήλων.

Με την έλευση του βασιλιά Όθωνα καταργείται το αρχειοφυλακείο και οι γραμματείες της επικρατείας παραλαμβάνουν τα αρχεία που τους ανήκουν. Τα υπουργεία αναλαμβάνουν την ευθύνη των αρχείων τους και τα οργανώνουν βάσει των νέων βασιλικών διαταγμάτων, των ερμηνευτικών εγκυκλίων και των σχετικών οδηγιών. Μόνο στο Υπουργείο Παιδείας εργάζεται έκτακτος αρχειοφύλακας.

Περίπτωση Ελεγκτικού Συνεδρίου

Το 1836 αποτελεί έτος σταθμό, δεδομένου ότι οργανώνονται τα αρχεία του Ελεγκτικού Συνεδρίου οργανώνονται από την περίοδο της διακυβέρνησης του Ιωάννη Καποδίστρια, όταν ιδρύεται ο θεσμός αυτός για τον έλεγχο των δημοσίων δαπανών. Εκεί συγκεντρώνονται έγγραφα της περιόδου της Επανάστασης και της περιόδου του Καποδίστρια. Ο όγκος του αρχειακού υλικού και οι πολύπλευρες δραστηριότητες του Ελεγκτικού Συνεδρίου καθιστούν αναγκαία την πρόβλεψη για αρχειοφύλακα καθώς και τη συστηματική οργάνωση του αρχείου. Στο νόμο της 23 Οκτωβρίου 1836 άρθ.3 προβλέπεται ο διορισμός αρχειοφύλακα με ειδική αποστολή την διαφύλαξη των αρχείων την τάξη τους και την έκδοση αντιγράφων.

Παρά το γεγονός ότι το αρχείο οργανώνεται με επιτυχία, όπως διαφαίνεται από τις πηγές, δεν λείπουν οι ταλαιπωρίες του αρχειακού υλικού που οδηγούν σε ορισμένες περιπτώσεις σε καταστροφές που προκαλούν έντονες αντιδράσεις. Κατά την δεκαετία του 1860 λαμβάνονται σημαντικά μέτρα προς την κατεύθυνση της επισήμανσης και της διάσωσης αρχειακού υλικού. Το έτος 1863 το Υπουργείο Παιδείας εξέδωσε σχετική εγκύκλιο προς τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων. Το 1865 προγραμματίζονται παλαιογραφικές αποστολές για τον εντοπισμό και την δημοσίευση μεσαιωνικών χειρόγραφων και το 1867 συγκροτείται επιτροπή στο Υπουργείο Παιδείας με σκοπό την ανεύρεση και συλλογή ανέκδοτων χειρόγραφων σχετικά με τη μεσαιωνική και νεότερη ελληνική ιστορία.

Οι πρωτεργάτες της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 μερίμνησαν για την λήψη διοικητικών και νομοθετικών μέτρων για την διασφάλιση των ιστορικών αρχείων της χώρας με σκοπό στο μέλλον τη συγγραφή γενικής ή τοπικής ιστορίας και των απομνημονευμάτων τους.

Εθνική Βιβλιοθήκη:

Η Εθνική Βιβλιοθήκη, ως κατεξοχήν δημόσιος φορέας με συναφείς στόχους, αποκτά και νομική κάλυψη με το βασιλικό διάταγμα του 1834, και εντείνει την πολιτική της στην περισυλλογή αρχειακού υλικού. Εκτός του υλικού μοναστηριακών και σχολικών βιβλιοθηκών που εντοπίζονται από κρατικές αποστολές, δέχεται δωρεές αρχειακού υλικού τόσο από ιδιώτες της ελληνικής επικράτειας όσο και από της διασποράς. Το 1896 ιδρύεται το ιστορικό αρχείο όπου και κατατάσσονται ιστορικά έγγραφα από την άλωση της Κωνσταντινούπολης μέχρι σήμερα. Αποτέλεσμα των συστηματικών αυτών ενεργειών είναι η συγκέντρωση στην Εθνική Βιβλιοθήκη πλούσιου αρχειακού υλικού σε μία συλλογή 4.500 χειρόγραφων κωδίκων, περγαμηνών και χαρτών, που χρονολογούνται από τον Θ' έως τον ΙΘ' αιώνα. Στις συλλογές της ανήκουν ποικίλες κατηγορίες ιστορικών εγγράφων όπως χρυσόβουλα, πατριαρχικά σιγίλια, δικαιοπρακτικά έγγραφα της εποχής της Τουρκοκρατίας, μέρος του αρχείου των αριστίων των αγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 που αποτελείται από 25.000 φακέλους και 100.000 έγγραφα, διάφορα αρχεία προσωπικοτήτων, αρχεία Ελληνικών κοινοτήτων του εξωτερικού, καθώς και το αρχείο του φιλελληνικού κοιτάτου του Λονδίνου, κ.α.

Ιστορική Εθνολογική Εταιρεία της Ελλάδος: (IEEEE)

Η ΙΕΕΕ, νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου ιδρύθηκε τον Μάιο του 1822, μισό περίπου αιώνα μετά την δημιουργία του ανεξάρτητου Ελληνικού Κράτους. Κύρια αποστολή ήταν η

ανεύρεση, διάσωση, οργάνωση και προβολή του αρχειακού υλικού. Οι στόχοι τους διαδόθηκαν ταχύτατα και έτυχαν πανελλήνιας αποδοχής.

Στο νεοσυσταθέν αρχείο της συγκεντρώνονται δημόσια και ιδιωτικά έγγραφα με απώτερο σκοπό την προώθηση της ιστορικής έρευνας και τη δημοσίευση τους, όταν θα το επέτρεπαν τα οικονομικά της Εταιρείας.

Παράλληλα η ΙΕΕΕ δημιούργησε Βιβλιοθήκη με εκδόσεις που κάλυπταν την χρονική περίοδο, στην οποία αναφέρονταν τα ιστορικά έγγραφα. Η τεκμηρίωση επιτυγχάνεται και με τη σύγχρονη σύσταση του Μουσείου της. Το Μουσείο της άρχισε να λειτουργεί το 1884. Το 1883 η ΙΕΕΕ άρχισε να εκδίδει και επιστημονικό περιοδικό έντυπο το Δελτίο της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας, το οποίο δημοσίευσε πολύ αξιόλογες μελέτες που αναφέρονται στην ιστορία των μεσαιωνικών και νεώτερων χρόνων καθώς και στην Ελληνική λαϊκή παράδοση.

Ο πρώτος πρόεδρος Τιμολέων Φιλήμων το 1882 ανακοινώνει την προσπάθεια που καταβάλλει η εταιρεία προς περισυλλογή όλων των μνημείων του Ελληνικού βίου καλύπτοντας το κενό της απουσίας ακόμη ειδικού ιδρύματος. Στο αρχείο της ΙΕΕΕ κατατίθενται και έγγραφα κρατικών υπηρεσιών.

Η ΙΕΕΕ επιδιώκοντας να παίξει καθοριστικό ρόλο στην οργάνωση και διατήρηση αρχειακού ιστού της χώρας επιβάλει εμπεριστατωμένο υπόμνημα στην κυβέρνηση στο οποίο προτείνει την πολιτική που θα πρέπει να υιοθετηθεί στον τομέα των εκκαθαρίσεων, ώστε να μην καταστρέφεται αρχειακό υλικό των υπουργείων και δημοσίων φορέων που δεν είναι χρηστικό, αλλά να παραδίδεται σε χώρους ασφαλούς φύλαξης.

Η ευρύτερη επιστημονική κοινότητα ευαισθητοποιείται ως προς το ζήτημα της ανεξέλεγκτης καταστροφής εγγράφων και αρχίζει να καθιερώνεται η αντίληψη της παράδοσης του μη ενεργού αρχειακού υλικού σε οργανωμένο ιστορικό αρχείο του κράτους.

Η Εταιρεία αποκτά ολοένα και μεγαλύτερο κύρος και επιβάλλεται στην συνείδηση του κοινού και των κρατικών οργάνων ως ο καταλληλότερος φορέας για την περισυλλογή της γραπτής εθνικής κληρονομιάς.

Συμπερασματικά, η Εθνική Βιβλιοθήκη και η ΙΕΕΕ κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα καταβάλλουν σημαντικές προσπάθειες να καλύψουν το κενό της απουσίας κρατικού

αρχειακού φορέα. Επιδίδονται σε έναν αγώνα δρόμου για την συλλογή αρχειακού υλικού, η κάθε μια με την δική της πολιτική, και καταφέρνουν να συγκεντρώσουν μεγάλο όγκο αρχειακού υλικού, να το προβάλουν κατά περίπτωση και κυρίως να ετοιμάσουν το έδαφος για την δημιουργία, έστω και καθυστερημένα, του φορέα που σε εθνικό επίπεδο για να αναλάβει αυτό τον ρόλο. Παράλληλα σημαντικές υπηρεσίες πρόσφερε η Βουλή των Ελλήνων προς αυτή την κατεύθυνση την προαναφερθείσα περίοδο.

Βουλευτικό Σώμα, Βουλή:

Στοιχεία του αρχείου της Βουλής επισημαίνονται από το πρώτο έτος της Ελληνικής Επανάστασης. Το Βουλευτικό Σώμα πασχίζει για την εγκατάσταση του σε ιδιόκτητο κτήριο και απευθύνεται εγγράφως στο Εκτελεστικό Σώμα. Στις 28 Ιανουαρίου το 1825 επανέρχεται στο αίτημα του. Επίσης επισημαίνει την χρησιμότητα ενός υπεύθυνου υπαλλήλου για το αρχείο. Μετά το ψήφισμα ΝΗ/18 Ιανουαρίου 1828 με την ψήφιση της ιδρύσεως του Πανελληνίου, η Βουλή των Ελλήνων αυτοδιαλύεται, το αρχείο της παραδίδεται στους αντιπροσώπους του Πανελληνίου 30/1/1828. Στον κατάλογο παράδοσης τα έργα είναι ταξινομημένα χρονολογικά.

Επίσης κατά την Καποδιστριακή περίοδο το αρχείο της παλαιότερης Βουλής φυλάσσεται στο αρχειοφυλακείο της κυβέρνησης μαζί με το παραγόμενο γραπτό υλικό. Αλλά μετά το διάταγμα της αντιβασιλείας της 3/15 Απριλίου 1833, όσα έγγραφα δεν επιστρέφουν στους αντίστοιχους φορείς παραδίδονται στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

Με επιστολή του ο Παπανούτσος Νοταράς 23/11/1843 καθιστά γνωστό στον πρόεδρο της Εθνοσυνελεύσεως των Αθηνών ότι μετά το τέλος της Εθνοσυνέλευσης στις 10/8/1832 ως πρόεδρος συναποκομίζει τα πρακτικά και όλα τα άλλα έγγραφα προς διαφύλαξη, επειδή το χρονικό διάστημα 1832-1843 δεν υφίσταται αρμόδιο κρατικό όργανο και εκφράζει την επιθυμία επιστροφής τους στη νέα Εθνοσυνέλευση. Μετά τη συνταγματική μεταβολή και της εκλογές του 1844 η Βουλή αναπτύσσει πολλαπλές δραστηριότητες σχετικά με το αρχείο.

Την 31/10/1846 ο πρόεδρος της Βουλής Ρήγας Παλαμήδης αναφέρει της ενέργειες για την απόκτηση των αρχείων της Ελληνικής Παλιγγενεσίας τα οποία σταδιακά συγκεντρώνονται στο αρχείο της Βουλής. Επισημαίνεται σε αυτή την έκθεση ότι λείπουν σημαντικά τεκμήρια των Εθνικών Αρχείων. Το προεδρείο της Βουλής αναζητεί επίμονα τα πρωτότυπα κείμενα των συνταγμάτων και απευθύνεται στο Υπουργείο Εσωτερικών. Αυτό παραπέμπει στο Ελεγκτικό Συνέδριο το οποίο με την σειρά του βεβαιώνει ότι δεν υπάρχουν. Η Βουλή

συνεχίζει τις προσπάθειες της για τον εντοπισμό τους. Παράλληλα γίνονται και ενέργειες για εξεύρεση κατάλληλου χώρου, ώστε να οργανωθεί καλύτερα το αρχείο. Ο Γ. Τερτσέτης έκανε μια πρόταση για την έκδοση των αρχείων της Παλιγγενεσίας. Η Επιτροπή τον Ιανουάριο του 1856 διατυπώνει τις αρχές της εργασίας της και κυρίως της επιλογής του αρχειακού υλικού. Μετά από εξάμηνη εργασία η Επιτροπή υποβάλλει στον πρόεδρο της Βουλής τα πορίσματα της κατά τα οποία κυρίως επιβάλλεται: α) τα εθνικά αρχεία να τυπωθούν κατά χρονολογική τάξη β) έγγραφα αναφερόμενα στην Ελληνική Επανάσταση και σωζόμενα στο Ελεγκτικό Συνέδριο, σε διάφορες άλλες δημόσιες υπηρεσίες, σε μονές ή σε αρχεία ιδιωτών να αναζητηθούν με κάθε δυνατό μέσο.

Αρχίζουν να γίνονται προς την Βουλή δωρεές μεμονωμένων εγγράφων, συλλόγων κωδίκων και ολόκληρων ιδιωτικών αρχείων. Έτσι το αρχείο της Βουλής που δημιουργείται ως αρχείο νομοθετικών σωμάτων και διατηρεί την συνέχεια της νομοθετικής και συντακτικής εργασίας των βουλευτών στην αναγεννώμενη Ελλάδα, αποβαίνει μια υπηρεσία συγκροτημένη που κερδίζει την εμπιστοσύνη της πολιτείας και του ελληνικού κοινού. Γίνεται πόλος έλξης δωρεών. Το αρχειοφυλακείο της Βουλής πλουτίζει με υλικό πέρα εκείνου που προβλέπεται από τον σκοπό του Ιδρύματος, αλλά πολύτιμο για την συγγραφή της Ελληνικής ιστορίας.⁴

Τα πρόσωπα που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην ίδρυση των Γενικών Αρχείων του Κράτους :

Πληθώρα ιστορικών και διανοούμενων είχαν προτάξει τον 19ο αιώνα και κυρίως κατά το τελευταίο τέταρτο του την περισυλλογή αρχειακού υλικού ως ύψιστο καθήκον και πρωταρχικό τους στόχο. Ορισμένα όμως από τα πρόσωπα αυτά ξεχώρισαν γιατί έπαιξαν καθοριστικό ρόλο πρωτοστατώντας με τις ενέργειες τους προς την κατεύθυνση της σύστασης κρατικού αρχειακού φορέα προκαλώντας την υιοθέτηση μέτρων για την διάσωση της προγενέστερης αρχειακής κληρονομιάς ήταν ο Ιωάννης Βλαχογιάννης και ο Σπυρίδων Λάμπρος. Παράλληλα καλλιέργησαν συστηματικά το έδαφος στον πολιτικό χώρο για να χαραχθεί η αναγκαία αρχειακή πολιτική και να οργανωθεί σε σταθερή βάση η συγκέντρωση

⁴Το κεφάλαιο 2 στηρίζεται αποκλειστικά στο άρθρο της καθηγήτριας 000000 μου Μαριέττας Μινώτου, "Φορείς διάσωσης αρχειακού υλικού κατά τον 19ο αιώνα και έως την ίδρυση των Γενικών Αρχείων του Κράτους", στο συλλογικό τόμο Αρχειονομία. Η πρακτική των Γενικών Αρχείων του Κράτους, επιμ. Μαρία Χ. Βακαλοπούλου, Νίκου Ε. Καραπιδάκη, Βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων του Κράτους 17, Αθήνα 2012.

και διαχείριση των ενεργών αρχείων που παράγει η δημόσια διοίκηση σε ένα κεντρικό θεσμικό όργανο που θα συσταθεί για τον σκοπό αυτό. Τα βασικά τους κίνητρα είναι η πρόσβαση στις γραπτές πηγές για της ανάγκες της ιστορικής έρευνας και η συνειδητοποίηση της άμεσης λήψης μέτρων για να διασωθεί η αρχειακή κληρονομιά, καθώς και να αντιμετωπιστεί η θεωρία του Φαλμεραύερ. Ως γνωστό κατά τον 19ο αιώνα ανθίζει στην Ευρώπη η ιστορική έρευνα, η οποία προσβλέπει στην εγκατάλειψη της μυθολογικής αντίληψης της ιστορίας και στον προσανατολισμό σε μια ιστορία ποιο επιστημονική, δηλαδή μια ιστορία κοντά στα γεγονότα και ποιο απομακρυσμένη από την προπαγάνδα και τις ιδεολογίες.

2.2: Η Βιβλιοθήκη της Βουλής και η ιστοσελίδα της

Βιβλιοθήκη της Βουλής:

Η ιστορία της Βιβλιοθήκης, οι δράσεις της, η ψηφιακή βιβλιοθήκη και τα περιεχόμενα της.

Ιδρύθηκε το 1844 από την πρώτη Βουλή. Το 1834 εκτός από την συλλογή μοναστηριακών και σχολικών βιβλίων δέχεται υλικό από δωρεές ιδιωτών τόσο της Ελληνικής επικράτειας αλλά και από Έλληνες της διασποράς. Το 1896 ιδρύεται το ιστορικό αρχείο όπου και κατατάσσονται ιστορικά έγγραφα από την άλωση της Κωνσταντινούπολης έως σήμερα.

Τα βιβλία αποτεφρώθηκαν κατά την πυρκαγιά του πρώτου Βουλευτηρίου. Τη δεκαετία 1877-1887 έφορος της Βιβλιοθήκης διετέλεσε ο Τιμολέων Φιλήμων. Ο Τιμολέων Φιλήμων ήταν δημοσιογράφος και πολιτικός. Ήταν ακόμα ιδρυτικό μέλος της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος. Γεννήθηκε το 1833 στο Ναύπλιο. Σπούδασε νομική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το 1856 έγινε διευθυντής στην εφημερίδα <<Αιών>>. Φυλακίστηκε για τρεις μήνες για προσβολή του Βασιλιά Όθωνα. Διετέλεσε γραμματέας και δάσκαλος του Γεωργίου ως το 1867. Στην πολιτική του καριέρα έγινε Βουλευτής Αττικής, εκλέγει για

πρώτη φορά το 1868 . Το 1869-1874 απέτυχε. Το 1874 εκλεχθεί δημοτικός σύμβουλος και το 1887 εκλέχθηκε Δήμαρχος Αθηναίων.

Την οργάνωση και κατάρτιση του καταλόγου της ανέλαβε ο Παναγιώτης Καλογερόπουλος, ο οποίος διηύθυνε την Βιβλιοθήκη 5 χρόνια. Από το 1826 χτίστηκε και νέο περίπτερο με δαπάνη του Εμμανουήλ Μπενάκη. Ο Εμμανουήλ Μπενάκης ήταν Έλληνας επιχειρηματίας και πολιτικός. Διετέλεσε Βουλευτής, Υπουργός και Δήμαρχος Αθηναίων. Γεννήθηκε στην Ερμούπολη το 1843 και πέθανε στην Αθήνα το 1929.

Συλλογές: Γενική αναφορά

Η Βιβλιοθήκη της Βουλής περιέχει πολύτιμη συλλογή εφημερίδων και χειρόγραφων. Απευθύνονται κυρίως στους βουλευτές και στους επιστημονικούς συνεργάτες τους, καθώς και στο ευρύ κοινό. Κύριος σκοπός της είναι η υποστήριξη του κοινοβουλευτικού έργου, η εξυπηρέτηση των ερευνητικών διαδικασιών των χρηστών της και η κάλυψη των πληροφοριακών της αναγκών μέσα από τις υπηρεσίες και τις πηγές πληροφόρησης τους που τους παρέχει. Επιμέρους στόχοι της είναι, ο συνεχής εμπλουτισμός της από υλικό που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μελών της και παράλληλα η συντήρηση και οργάνωση του, η διαχείριση των χρηματοοικονομικών πόρων, η συνεργασία με άλλες βιβλιοθήκες και δημόσιους φορείς και η απασχόληση εκπαιδευμένου προσωπικού ικανό για καθοδήγηση των χρηστών στους χώρους της βιβλιοθήκης. Η Βιβλιοθήκη της Βουλής συγκεντρώνει πλούσιο αρχειακό υλικό σε μια συλλογή χειρόγραφων κωδίκων, περγαμηνών και χαρτών. Στις συλλογές της ακόμα ανήκουν ποικίλες κατηγορίες ιστορικών εγγράφων όπως χρυσόβουλα, πατριαρχικά σιγίλια, μέρος των αρχείων των αριστέων των αγωνιστών της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 που αποτελούνται από είκοσι πέντε χιλιάδες φακέλους και εκατό χιλιάδες έγγραφα διαφόρων αρχείων προσωπικοτήτων. Ακόμα υπάρχουν συλλογές που περιλαμβάνουν υλικό σε θέματα κοινοβουλευτικού ενδιαφέροντος και αποτελούνται από περίπου 70.000 τόμους βιβλίων, 2.000 τίτλους ελληνικών και ξένων περιοδικών, 5.000 τίτλους ελληνικών και ξένων εφημερίδων, πλήρη σειρά της Εφημερίδος των Συζητήσεων της Βουλής και των πρακτικών της Βουλής και της Γερουσίας. Επιπλέον, αποτελούνται από σπάνια βιβλία της περιόδου 1471-1850, πρωτότυπα των Ελληνικών Συνταγμάτων. Η Βιβλιοθήκη παρακολουθεί τις εξελίξεις των νέων τεχνολογιών και έχει ψηφιοποιήσει μέρος των συλλογών της με στόχο να παρέχει τη δυνατότητα περιήγησης μέσω του Διαδικτύου από τους χρήστες. Η ψηφιακή Βιβλιοθήκη περιλαμβάνει ψηφιοποιημένες μικροταινίες περισσότερες από 15.000 ψηφιοποιημένα συντάγματα ελληνικά συνταγματικά κείμενα της

περιόδου τέλη 18ου-μέσα 19ου αιώνα, ψηφιοποιημένα πρακτικά Ιστορικό Κοινοβουλευτικό Αρχείο 1843-1967 και αρχειακή συλλογή δημόσιων εγγράφων σχετικά με την Ελληνική Επανάσταση και την περίοδο της διακυβέρνησης του Ιωάννη Καποδίστρια. Σήμερα, λόγω του μεγάλου της όγκου στεγάζεται σε τρία σημεία της Αθήνας.

Στη ψηφιακή Βιβλιοθήκη συναντάμε πηγές σχετικές με το 182.

Ψηφιακή Βιβλιοθήκη:

Η Βιβλιοθήκη της Βουλής, αξιοποιώντας τις νέες τεχνολογίες, έχει ψηφιοποιήσει σημαντικά τμήματα των συλλογών της προκειμένου να τα διαφυλάξει από τη φθορά του χρόνου και της χρήσης, αλλά και να τα καταστήσει προσβάσιμα στο ευρύτερο κοινό μέσω του διαδικτυακού τόπου της. Η άμεση και εύκολη πρόσβαση μέσω της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης σε αυτό το υλικό συμβάλλει στην έρευνα της κοινοβουλευτικής ιστορίας και στην κατανόηση και ανάδειξη των πολιτικών θεσμών της χώρας. Εφημερίδες και Περιοδικά - Μικροταινίες Στη Βιβλιοθήκη φυλάσσεται μία από τις πλουσιότερες συλλογές ελληνικών και ξένων εφημερίδων και περιοδικών από τον 18ο αιώνα έως σήμερα. Λόγω της ευαισθησίας του υλικού και της μεγάλης επισκεψιμότητας που γνωρίζει η συλλογή, η Βιβλιοθήκη προχώρησε ήδη από τη δεκαετία του 1980 στη μικροφωτογράφησή τους.

Η μικροφωτογράφιση επικεντρώθηκε στην τρέχουσα παραγωγή ημερήσιων εφημερίδων υψηλής κυκλοφορίας της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, ενώ παράλληλα πραγματοποιήθηκε και αναδρομική μικροφωτογράφιση εφημερίδων και περιοδικών των περασμένων αιώνων, από όλη την Ελλάδα και την ομογένεια. Σήμερα έχουν ψηφιοποιηθεί περίπου 25.000 μικροταινίες καθιστώντας προσιτό σε όλους το περιεχόμενό τους. Οι χρήστες μπορούν να μελετήσουν το ψηφιακό υλικό μέχρι το 1948 μέσα από την Ψηφιακή Βιβλιοθήκη, ενώ το υλικό μετά το 1948 στα αναγλωστήρια της Βιβλιοθήκης.

2.3: Συλλογές

2.3.1: Προεπαναστατικά συνταγματικά κείμενα και επαναστατικά Συντάγματα:

Στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται τα συντάγματα που ψηφίστηκαν από το 1844 έως σήμερα, τα επτανησιακά συντάγματα από το 19ο αιώνα έως την ένωση των Ιονίων νήσων με την Ελλάδα, τους κανονισμούς της Βουλής της Γερουσίας, Ελληνικά συντάγματα 18ου και 20ου αιώνα. Περιλαμβάνεται επίσης και η Χάρτα του Ρήγα. Η Χάρτα του Ρήγα βασιζόταν στον χάρτη της Αρχαίας Ελλάδας του Guillaume Delisle. Η Χάρτα ήταν ένα σύνθετο εργαλείο που ορίζει την χώρα των Ελλήνων και διδάσκει την ιστορία της. Η Χάρτα προοιωνίζει την ριζοσπαστική στροφή του Ρήγα την μετάλλαξη του λόγιου πατριωτισμού σε επαναστατική δράση. Στην ιστοσελίδα γίνεται προβολή των παρακάτω εγγράφων:

[Νέα Πολιτική Διοίκησης \(Ρήγας, Χειρόγραφο Κυθήρων, 1797\) Costituzione dell' anno 1800 \(Ιόνιοι Νήσοι\)](#)

[Κατάστασις Επτανήσου Πολιτείας \(1803\)](#)

[Πράξις των Καλτεζών \(Πελοπόννησος 1821\)](#)

[Νομική Διάταξις της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος \(1821\)](#)

[Οργανισμός της Πελοποννησιακής Γερουσίας \(1821\)](#)

[Οργανισμός της Γερουσίας της Δυτικής Χέρσου Ελλάδος \(Στερεά Ελλάδα, 1821\)](#)

[Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος \(Επίδαυρος, 1822\)](#)

[Προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος \(Νόμος της Επιδανου, Άστρος, 1823\)](#)

[Πολιτικόν Σύνταγμα της Ελλάδος \(Τροιζήνα, 1827\)](#)

2.3.2: Οι 25 τόμοι των Αρχείων της Ελληνικής Παλιγγενεσίας και ιστοσελίδα με ευρετήρια και δυνατότητα αναζήτησης:

Τα αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας είναι σημαντικές αρχειακές συλλογές της Βιβλιοθήκης της Βουλής. Αποτελούνται από τριάντα οκτώ κώδικες και δέκα χιλιάδες λυτά έγγραφα, τα οποία χρονολογούνται από την έναρξη του αγώνα της ανεξαρτησίας έως την εκλογή του πρώτου βασιλιά της Ελλάδος Όθωνα (1821-1832). Περιλαμβάνονται έγγραφα που σχετίζονται με τις Εθνοσυνελεύσεις, τοπικές συνελεύσεις τα συνταγματικά κείμενα του αγώνα τα τοπικά πολιτεύματα, πράξεις του Βουλευτικού και του Εκτελεστικού σώματος, έγγραφα της καποδιστριακής περιόδου. Σε αυτά αποτυπώνεται η ίδρυση και η λειτουργία των βασικότερων οργάνων εκπροσώπησης του Έθνους και της Διοίκησης.

Το 1854 μετά την πυρκαγιά στο κτήριο του κοινοβουλίου της Γερουσίας η Βουλή κατανόησε την ανάγκη και την σημασία έκδοσης προκειμένου να δημοσιοποιήσει στο ευρύ κοινό αλλά και να διαφυλάξει από τις φθορές του χρόνου και τις καταστροφές το περιεχόμενο τους. Εκδόθηκαν δυο τόμοι αρχειακού υλικού το 1857 και το 1862 οι οποίοι εγκαινίασαν τη σειρά των Αρχείων της Ελληνικής Παλιγγενεσίας. Το 1999 κυκλοφορούν σε cdrom και στη συνέχεια αναρτούνται στο διαδίκτυο. Σήμερα έχουν ψηφιοποιηθεί και οι 25 τόμοι και είναι προσβάσιμοι στην ιστοσελίδα. Βλέπε ενδεικτικά τον παρακάτω κατάλογο:

[Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας τ.1ος](#)

Α΄ Βουλευτική Περίοδος (1822-1823)

[Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας τ.2ος - μρ.Α](#)

Β΄ Βουλευτική Περίοδος (1823-1824)

[Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας τ.2ος - μρ.Β](#)

Β΄ Βουλευτική Περίοδος (1823-1824)

[Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας τ.3ος](#)

Εθνικές Συνελεύσεις (1ος)

[Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας τ.4ος - μρ.Α](#)

Εθνικές Συνελεύσεις (2ος)

[Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας τ.4ος - μρ.Β](#)

Εθνικές Συνελεύσεις (2ος)

[Αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας τ.5ος](#)

Εθνικές Συνελεύσεις (3ος)

2.3.3: Το μητρώο των βουλευτών "Αντιπρόσωποι των Εθνοσυνελεύσεων και Βουλευτικό"

Στην ενότητα αυτή αναφέρονται οι αντιπρόσωποι του Βουλευτικού. Παράλληλα παρατίθενται πληροφορίες για τις Εθνοσυνελεύσεις όπου ψηφίστηκαν τα πρώτα συντάγματα, την νομοθετική και εκτελεστική εξουσία, και τοπικές συνελεύσεις και πολιτεύματα. Ακόμα υπάρχουν και όλα τα ονόματα των τότε βουλευτών της εποχής εκείνης.

Εθνοσυνελεύσεις:

Α' Εθνοσυνέλευση

Έναρξη: 21 Δεκεμβρίου 1821

Λήξη: 15 Ιανουαρίου 1822

Β' Εθνοσυνέλευση

Έναρξη: 29 Μαρτίου 1823

Λήξη: 30 Απριλίου 1823

Γ' Εθνοσυνέλευση (Επιδάουρου)

Έναρξη: 6 Απριλίου 1826

Λήξη: 16 Απριλίου 1826

Επιτροπή της Συνελεύσεως

Έναρξη: 6 Απριλίου 1826

Λήξη: 16 Φεβρουαρίου 1827

Γ' Εθνοσυνέλευση (Τροιζήνας)

Έναρξη: 19 Μαρτίου 1827

Λήξη: 5 Μαΐου 1827

Δ' Εθνοσυνέλευση

Έναρξη: 11 Ιουλίου 1829

Λήξη: 6 Αυγούστου 1829

Ε' Εθνοσυνέλευση

Έναρξη: 5 Δεκεμβρίου 1831

Λήξη: 18 Μαρτίου 1832

Δ' κατ' επανάληψιν Εθνοσυνέλευση (1831-1832)

Έναρξη: 5 Δεκεμβρίου 1831

Λήξη: 18 Μαρτίου 1832

Δ' κατά συνέχειαν Εθνοσυνέλευση (1832)

Έναρξη: 14 Ιουλίου 1832

Λήξη: 10 Αυγούστου 1832

Α' Εθνική Συνέλευση (1843)

Έναρξη: 8 Νοεμβρίου 1843

Λήξη: 18 Μαρτίου 1844

Νομοθετική Εξουσία:

Βουλευτικό

Έναρξη: 15 Ιανουαρίου 1822

Λήξη: 17 Απριλίου 1826

Βουλευτική Επιτροπή

Έναρξη: 17 Ιουνίου 1822

Λήξη: 29 Μαρτίου 1823

Βουλή (1827)

Έναρξη: 1 Μαΐου 1827

Λήξη: 18 Ιανουαρίου 1828

Πανελλήνιο

Έναρξη: 18 Ιανουαρίου 1828

Λήξη: 16 Μαΐου 1829

Γερουσία (1829)

Έναρξη: 22 Ιουλίου 1829

Λήξη: 25 Ιανουαρίου 1833

Βουλή (1844)

Έναρξη: 7 Σεπτεμβρίου 1844

Λήξη: 11 Σεπτεμβρίου 1862

Γερουσία (1844)

Έναρξη: 26 Σεπτεμβρίου 1844

Λήξη: 11 Οκτωβρίου 1862

Εκτελεστική εξουσία:

Εκτελεστικό

Έναρξη: 15 Ιανουαρίου 1822

Λήξη: 17 Απριλίου 1826

Διοικητική Επιτροπή

Έναρξη: 18 Απριλίου 1826

Λήξη: 2 Απριλίου 1827

Αντικυβερνητική Επιτροπή

Έναρξη: 2 Απριλίου 1827

Λήξη: 17 Ιανουαρίου 1828

Τοπικές συνελεύσεις και πολιτεύματα:

Συνέλευση Βοστίτσας

Έναρξη: 26 Ιανουαρίου 1821

Λήξη: 29 Ιανουαρίου 1821

Αγαϊκό Διευθυντήριο

Έναρξη: 23 Μαρτίου 1821

Μεσσηνιακή Σύγκλητος

Έναρξη: 23 Μαρτίου 1821

Λήξη: 25 Μαΐου 1821

Συνέλευση Καλτεζών

Έναρξη: 20 Μαΐου 1821

Λήξη: 26 Μαΐου 1821

Πελοποννησιακή Γερουσία

Έναρξη: 26 Μαΐου 1821

Λήξη: 30 Μαρτίου 1823

Συνέλευση Μεσολογγίου

Έναρξη: 4 Νοεμβρίου 1821

Λήξη: 9 Νοεμβρίου 1821

Γερουσία Δυτικής Χέρσου Ελλάδος

Έναρξη: 9 Νοεμβρίου 1821

Λήξη: 30 Μαρτίου 1823

Συνέλευση Σάλωνων

Έναρξη: 15 Νοεμβρίου 1821

Λήξη: 20 Νοεμβρίου 1821

Άρειος Πάγος

Έναρξη: 17 Νοεμβρίου 1821

Λήξη: 30 Μαρτίου 1823

Συνέλευση Αργους

Έναρξη: 13 Δεκεμβρίου 1821

Λήξη: 8 Ιανουαρίου 1822

Συνέλευση Βραχωρίου

Έναρξη: 22 Φεβρουαρίου 1822

Συνέλευση Αρμένων

Έναρξη: 11 Μαΐου 1822

Λήξη: 21 Μαΐου 1822

2.3.4: Ιωάννης Καποδίστριας: η πορεία του στον χρόνο

Η Έκθεση πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Αφιερωματικού έτους 2016 στις σχέσεις της Ελλάδας με τη Ρωσία και αφορά στον θεμελιωτή του νεοελληνικού κράτους. Όπως ανέφερε, προλογίζοντας την τελετή των εγκαινίων, ο Κοσμήτορας και Πρόεδρος της Επιτροπής Βιβλιοθήκης της Βουλής κ. Γ. Πάντζας, «η Έκθεση αναδεικνύει την προσωπικότητα ενός χαρισματικού ηγέτη, μέσα από τα πλούσια ιστορικά τεκμήρια και τις συλλογές που κατέχει η Βιβλιοθήκη της Βουλής, καθώς επίσης και τις μεγάλες διπλωματικές ικανότητές του μέσα από 18 ρωσικά έγγραφα που έρχονται στο φως από το αρχείο παλαιών εγγράφων του Ρωσικού Υπουργείου Εξωτερικών». Τόνισε, ακόμη, ότι «παρουσιάζει την πρόσληψη του έργου του και της πορείας του στο χρόνο, και κατά πόσο αυτό έχει επηρεάσει τον σύγχρονο κόσμο στα πεδία της διπλωματίας, της πολιτικής και του πολιτισμού». Στην Έκθεση παρουσιάζονται χειρόγραφα και έγγραφα, έντυπες εκδόσεις και εφημερίδες, κειμήλια και έργα τέχνης. Παράλληλα, εκτίθενται ποικίλα τεκμήρια που έχουν παραχωρηθεί ευγενικά από δημόσιους φορείς και ιδιώτες.

2.3.5: Ρήγας και Επανάσταση

Τον Νοέμβριο του 2018 εγκαινιάσθηκε στη Βουλή η έκθεση Ρήγας και Επανάσταση, οι οποία πραγματοποιήθηκε με την συμπλήρωση των 220 χρόνων από το θάνατο του Ρήγα Βελεστινλή.

Αποτελεί προοίμιο των εκδηλώσεων που πραγματοποιήθηκαν για τα διακόσια χρόνια της Επανάστασης του 1821. Στην έκθεση ξεναγήθηκαν 7.812 επισκέπτες και επισκέπτριες από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό και 81.500 μαθητές και μαθήτριες σχολικών μονάδων και 7.756 εκπαιδευτικοί συνοδοί στο πλαίσιο επίσκεψης στο κτήριο της Βουλής των Ελλήνων.

2.3.6: 1821 και Επανάσταση 21 Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών – Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης:

- Ενδεικτικά αναφέρονται διατριβές που έχουν ως θέμα τον Αγώνα της Ανεξαρτησίας

1998	<u>Ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος και η δράση του από την Ανατολή στη Δύση και από τη Δύση στην Επανάσταση (1791-1821)</u>	Θεοδωρίδης, Γεώργιος Κ.
------	--	-------------------------

1999	<u>Το " νόημα του '21" στα απομνημονεύματα του Φωτάκου</u>	Ανδριάκαινα, Ελένη
------	--	--------------------

2007	<u>Κοινωνική και επαναστατική συνείδηση</u>	Τσιάματος, Δημήτριος
------	---	----------------------

	<u>των ενόπλων της Ρούμελης</u> <u>στην επανάσταση του 1821</u>	
--	--	--

2015	<u>Η εκπαίδευση των</u> <u>ελληνικών ενόπλων</u> <u>δυνάμεων από την</u> <u>ελληνική επανάσταση</u> <u>μέχρι την αναβίωση των</u> <u>Ολυμπιακών Αγώνων</u> <u>(1821-1896): συμβολή στην</u> <u>έρευνα και μελέτη της</u> <u>στρατιωτικής εκπαίδευσης</u>	Κυριακίδης, Μάριος Δ.
------	--	-----------------------

2019	<u>Οι προσλήψεις του</u> <u>ελληνικού εθνικισμού στην</u> <u>Οθωμανική</u> <u>Αυτοκρατορία: οι</u> <u>αντιδράσεις των</u> <u>Οθωμανών απέναντι στην</u> <u>Ελληνική Επανάσταση και</u> <u>στον ελληνικό</u> <u>αλυτρωτισμό (1821 - 1870)</u>	Μοίρας, Λεωνίδας Γ.
------	--	---------------------

2.3.7: Επανάσταση του 1821, Εθνικό Ευρετήριο Αρχείων - Γενικά Αρχεία του Κράτους

Στα Γενικά Αρχεία του Κράτους απόκειται πλούσιο αρχειακό υλικό, χαρακτηριστικά και άλλα που αφορούν την Επανάσταση του 1821 και τον Αγώνα της Ανεξαρτησίας. Το υλικό αυτό έχει ψηφιοποιηθεί και από το 2008 είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο μέσα από την ιστοσελίδα των Γενικών Αρχείων του Κράτους μέσα από το λογισμικό <αρχειομνήμων>.

[Lord Byron \[Λόρδος Βύρων\]](#)

- GRGSA-CA- PCENGRAVI.F01.000472
- Αρχείο
- [1808]

Προσωπογραφία του Λόρδου Βύρωνα (1788-1824).

Σχεδιαστής: Sanders, George

Χαράκτης: Holl, William

Εκδότης: A. Fullarton & Co.

Τόπος έκδοσης χαρακτηριστικού: London & Paris

Τόπος έκδοσης χαρακτηριστικού: [Λονδίνο & Παρίσι]

[Lord Byron \[Λόρδος Βύρων\]](#)

- GRGSA-CA- PCENGRAVI.F01.000365
- Αρχείο
- χ.χ.

Προσωπογραφία του λόρδου Βύρωνα (Byron, George Gordon, 1788-1824) σε νεανική ηλικία.

Ο λόρδος Βύρων, διακεκριμένος εκπρόσωπος του Ρομαντισμού κατά το 19ο αιώνα, με ποιητικό έργο πλούσιο, ζωή περιπετειώδη και θάνατο ηρωικό, υπήρξε ιδιαίτερα γνωστός και ενθουσιώδης Φιλέλληνας. Το 1823 φτάνει στην Ελλάδα, για να λάβει μέρος στον Αγώνα. Πηγαίνει στο Μεσολόγγι, όπου και ασχολείται με την οργάνωση της άμυνας της πόλης, δαπανώντας σημαντικά ποσά από την περιουσία του. Εκεί πεθαίνει από πυρετό στις 19 Απριλίου 1824.

Στο κάτω μέρος του χαρακτηριστικού διακρίνεται σχέδιο λύρας δαφνοστεφανωμένης και πλαισιωμένης με ασπίδα, σπαθί και κράνος.

Σχεδιαστής: Planat, P.

Χαράκτης: Langlume

{Αναμνήσεις και έμπνευσης του Ιωάννου Μακρυγιάννη}

[Memories and inspiration of Yannis Makriyannis]

- GRGSA-CA- PCENGRAVI.D01.000331
- Αρχείο
- χ.χ.

Φωτο-λιθογραφική αναπαραγωγή της εικονογράφησης του Αγώνα του 1821 σύμφωνα με αφηγήσεις του Ιωάννη Μακρυγιάννη. Για τη δημιουργία των εικόνων, ο Μακρυγιάννης συνεργάστηκε με Ευρωπαίο ζωγράφο, αλλά η συνεργασία τους διακόπηκε μετά τον τρίτο πίνακα. Οι υπόλοιποι πίνακες αποτελούν έργο του καλλιτέχνη και αγωνιστή Παναγιώτη Ζωγράφου.

Ζωγράφος: Ζωγράφος, Παναγιώτης

Χαράκτης: Ασπιώτη, Έλκα

Φωτογράφος: Πασχαλίδης, Κ.

Το λεύκωμα περιλαμβάνει τις παρακάτω λιθογραφίες:

1. Κρήτης και Σάμου μάχαι [Battles in Crete and Samos] : μάχες στην Κρήτη και τη Σάμο. <http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567253>
2. Κρήτης και Σάμου μάχαι [Battles of Crete and Samos] : μάχες στην Κρήτη και τη Σάμο. <http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567254>
3. Μάχη Πειραιώς και Φαληρέως [Battle of Peiraeus and Faliro] : μάχες στον Πειραιά και το Φάληρο. <http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567255>
4. Μάχη Πειραιώς και Φαληρέως [Battle of Peiraeus and Faliro] : μάχες στον Πειραιά και το Φάληρο. Στη λιθογραφία εντοπίζεται και κείμενο με σχετικές πληροφορίες. <http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567256>
5. Τα Δερβενάκια και η καταστροφή του Δράμαλη [Dervenakia and the destruction of Dramalis] : τα ελληνοτουρκικά στρατεύματα στα Δερβενάκια. <http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567257>
6. Τα Δερβενάκια και η καταστροφή του Δράμαλη [Dervenakia and the destruction of Dramalis] : τα ελληνοτουρκικά στρατεύματα στα Δερβενάκια. Στο δεξί μέρος της

- λιθογραφίας εντοπίζεται κείμενο με σχετικές πληροφορίες.
<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567258>
7. Πόλεμος της Τριπολιτζάς και των πέριξ αυτής χωριών [War of Tripolitsa and the villages around] : ο πόλεμος της Τριπολιτσάς και των γύρω χωριών.
<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567259>
 8. Πόλεμος της Τριπολιτζάς και των πέριξ αυτής χωριών· διηγηματικός τίτλος Μακρυγιάννη [War of Tripolitsa and its villages] : ο πόλεμος της Τριπολιτσάς και των γύρω χωριών.
<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567260>
 9. Ιστορία της Ελλάδος [History of Greece] : ο τουρκικός στρατός στην πεδιάδα του Ναυπλίου και του Άργους.
<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567261>
 10. Πόλεμος των Βασιλικών [War of the Basilika] : η σύγκρουση Ελλήνων και Τούρκων στα Βασιλικά (Φθιώτιδος).
<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567262>
 11. Πόλεμος των Βασιλικών [War of the Basilika] : η μάχη Ελλήνων και Τούρκων στα Βασιλικά (Φθιώτιδος). Στα δεξιά της λιθογραφίας εντοπίζεται κείμενο με σχετικές πληροφορίες.
<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567263>
 12. Μάχη πρώτη των Αθηνών [First Battle of Athens] : η πρώτη μάχη στην Αθήνα.
<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567264>
 13. Η δίκαια απόφασις του Θεού διά την απελευθέρωσιν της Ελλάδος [The right decision of God for the liberation of Greece] : ο Παντοκράτωρ, άγγελος, αρχιερείς και εκπρόσωποι του θεσμού της βασιλείας.
<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567266>
 14. Η δίκαια απόφασις του Θεού διά την απελευθέρωσιν της Ελλάδος [The right decision of God for the liberation of Greece] : ο Παντοκράτωρ, άγγελος, αρχιερείς και εκπρόσωποι του θεσμού της βασιλείας. Στα δεξιά της λιθογραφίας εντοπίζεται κείμενο με σχετικές πληροφορίες.
<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567267>
 15. Πτώσις της Κωνσταντινουπόλεως [The fall of Constantinople] : η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους.
<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567268>

16. Πτώσις της Κωνσταντινουπόλεως [The fall of Constantinople] : η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους. Στα δεξιά της λιθογραφίας εντοπίζεται κείμενο με σχετικές πληροφορίες.
<http://arxeiomnimon.gak.gr/browse/resource.html?tab=tab02&id=567269>

2.3.8: Διάφορες συλλογές και δημοσιεύσεις

«Η Ελληνική Επανάσταση μέσα από τα Οθωμανικά Αρχεία»

Η μελέτη του ελληνικού χώρου από την οθωμανική κατάκτηση μέχρι τους νεότερους χρόνους αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη. Με έμφαση στην ανάδειξη των πρωτογενών πηγών και στόχο την αποκατάσταση του ιστορικού χρόνου, προχωρούμε στην δημοσίευση 700 επιλεγμένων οθωμανικών εγγράφων από τα Μητρώα Ayniyat, τα οποία διατηρούνται στα Οθωμανικά Αρχεία της Κωνσταντινούπολης. Τα έγγραφα αυτά που εστάλησαν από την Υψηλή Πύλη στις οθωμανικές επαρχίες στο διάστημα από τον Ιούνιο του 1821 έως τον Ιανουάριο του 1828, ρίχνουν φως σε πτυχές της Ελληνικής Επανάστασης άγνωστες μέχρι σήμερα. Πρόκειται για έργο διεθνών προδιαγραφών, που στόχο έχει να αποκαταστήσει παγιωμένες θέσεις και ιδεολογήματα. Για το λόγο αυτό εκδίδεται στην Αγγλική γλώσσα.

«Χαρτογράφηση του Οικισμού της Ύδρας: Τεκμήρια Ιστορίας»

Το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη δημοσίευσε μελέτη για την οικιστική εξέλιξη της πόλεως της Ύδρας από τα τέλη του 17^{ου} έως τα τέλη του 20^{ου} αι. μέσα από τα τεκμήρια της ιστορίας.

«Κωνσταντίνος Κανάρης, 1793-1877»

Το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη προετοιμάζει τη δημοσίευση επιστημονικής μονογραφίας για τη ζωή και δράση του Κωνσταντίνου Κανάρη μέσα από τα αρχειακά τεκμήρια της ιστορίας. Η έκδοση αναμένεται να κυκλοφορήσει τον Νοέμβριο του 2021.⁵

⁵ Τα στοιχεία αντλήθηκαν από την ιστοσελίδα της Βουλής

Κεφάλαιο 3: Επετειακές δράσεις για τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821 και οι Δράσεις της Βιβλιοθήκης της Βουλής

3.1: Εισαγωγή:

Οι πλούσιες και πολυεπίπεδες δράσεις της Βιβλιοθήκης της Βουλής έχουν ως βασικό σκοπό να αναδείξουν την ιστορική αρχαιική και μουσειακή κληρονομιά και να αποτελέσουν μία γόνιμη αφορμή εθνικού αναστοχασμού με βάση το αξίωμα ότι η Ιστορία αποτελεί πηγή έμπνευσης για το μέλλον. Τα συνεργαζόμενα κοινωφελή, πολιτιστικά, επιστημονικά Ιδρύματα και η Τράπεζα σε συνεργασία με παραπάνω από 70 φορείς στην Ελλάδα και το εξωτερικό συνδιαμόρφωσαν επί δυόμισι και πλέον χρόνια ένα συνεκτικό πρόγραμμα με περισσότερες από 130 δράσεις, με έμφαση στην επιστήμη, την πολιτιστική κληρονομιά, τη μουσική και ευρύτερα τις τέχνες, καθώς και τις μελλοντικές προοπτικές της χώρας.

Από τον Οκτώβριο του 2020 έως και το Σεπτέμβριο του 2022, με τη συνεργασία επιστημονικών, ερευνητικών, πανεπιστημιακών και πολιτιστικών φορέων, διοργανώνονται συνέδρια, εκδοτικά προγράμματα, ιστορικές και εικαστικές εκθέσεις, μουσικές παραστάσεις, ενώ θα υποστηριχθούν εκπαιδευτικά – ερευνητικά προγράμματα και υποτροφίες. Στο εξωτερικό, σε χώρες που συνέδραμαν την Ελληνική Επανάσταση (Γαλλία, Ελβετία, Μ. Βρετανία, Ιταλία, Γερμανία κ.ά.), αντίστοιχοι φορείς προγραμματίζουν παρόμοιες δράσεις σε συνεργασία με την Πρωτοβουλία.⁶

⁶ <https://www.protovoulia21.gr/arxes-protovoulia21/>

3.2 α: Δράσεις και πρωτοβουλίες για την επέτειο των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821

Συνεργασία με άλλους φορείς

1821-2021 Past Forward Ίδρυμα Ωνάση-Στέγη

Το Ίδρυμα Ωνάση οργάνωσε ημερίδα για τα διακόσια χρόνια από την Επανάσταση θέτοντας το βασικό ερώτημα <γιατί αξίζει να επαναστατήσουμε σήμερα;> για ποιο λόγο θα μπορούσε να γίνει Επανάσταση το 2021; πώς φαντάζεστε την Ελλάδα του μέλλοντος; Στόχος ήταν να πραγματοποιηθεί ανοιχτή συζήτηση όπου μπορεί ο καθένας να πει τις ιδέες του και μπορείς να πάρεις μέρος σε μια συζήτηση από το μέλλον. Διακόσια χρόνια από την έναρξη της Επανάστασης του 1821, στο ΙΔΡΥΜΑ ΩΝΑΣΗ κοιτάζουμε το αύριο και φέρνουμε μαζί σας στο προσκήνιο την Ελλάδα του μέλλοντος και τα νέα ιδανικά για τα οποία θα αξίζει να επαναστατήσει κανείς. Γιορτάζουμε τη μεγάλη ιστορική επέτειο, ανοίγοντας μια δημόσια συζήτηση για το πώς θα είναι η Ελλάδα το <<2121>>. Το Ίδρυμα Ωνάση κάλεσε όλους τους ενεργούς πολίτες, να μοιραστούν τις ιδέες, τις απόψεις και τις σκέψεις τους πάνω σε ερωτήματα από το μέλλον: Τι θα πει να είναι κανείς Έλληνας το 2021; Τι θα πει επανάσταση για εσάς; Θα σημαίνει το ίδιο σε 100 χρόνια; Αν το ζήτημα του 1821 ήταν η ελευθερία, ποιο είναι το πιο επιτακτικό αίτημα του 2121;

Σενάρια κλιματικής αλλαγής, cyber επαναστατικοί ήρωες, virtual ελληνικές πόλεις, φουτουριστικά φυσικά περιβάλλοντα. Όλες οι τολμηρές ιδέες και σκέψεις έγιναν αφορμή για μία μεγάλη ανοιχτή συζήτηση που πραγματοποιήθηκε στη Στέγη, όπου συνδέθηκαν ζωντανά πόλεις της Ελλάδας και του εξωτερικού σε ένα μεγάλο δίκτυο απόψεων για την Επανάσταση του 2121.

Παράλληλα, σε συνεργασία με την MRB, πραγματοποιήθηκε πανελλήνια έρευνα στο ευρύ κοινό και σε φορείς για την επανάσταση του 1821 και για το πώς η έννοια της επανάστασης εκλαμβάνεται σήμερα, αλλά και στο μέλλον.

1821-2021 200 χρόνια Εθνεγερσίας Εκκλησία της Ελλάδος

Η Εκκλησία της Ελλάδος συμμετείχε ενεργά στην επέτειο για τα διακόσια χρόνια της Επανάστασης με συνέδρια, εκδόσεις, μαθητικούς διαγωνισμούς, ραδιοφωνικές εκπομπές και άλλες επετειακές εκδηλώσεις.

Ελλάδα 2021

Πραγματοποιήθηκαν διάφορες δράσεις από το πρόγραμμα Ελλάδα 2021 όπως 14 συλλεκτικά νομίσματα με εμβληματικές μορφές τις σύγχρονης ιστορίας, η ταινία σε γνωρίζω από την όψη 200 χρόνια Ελλάδα, προβολές σε κτήρια ζωντανεύοντας την ιστορία της Επανάστασης σε 18 πόλεις της Ελλάδας και άλλες διάφορες δράσεις.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ '21Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

ΤΟ Εθνικό Ιστορικό Μουσείο οργάνωσε ένα πολυεπίπεδο Επετειακό Πρόγραμμα με ποικίλες εκθέσεις, ημερίδες, εκδόσεις κ.α.

Κεντρικό πυρήνα των δράσεων αποτελεί η έκθεση που οργάνωσε στην έδρα του στην Αθήνα καθώς και 14 περιφερειακές εκθέσεις, πλωτή έκθεση, σε συνεργασίες με άλλους φορείς στην Ελλάδα και στην Κύπρο. Σημαντικές δράσεις οργάνωσε και στο εξωτερικό.

Πρωτοβουλία 1821-2021: συνεργασία κοινωφελών, πολιτιστικών και επιστημονικών ιδρυμάτων της χώρας και της Εθνικής Τράπεζας:

Αναφορά στις δράσεις που έχουν προγραμματιστεί για τα διακόσια χρόνια από την ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ στο εσωτερικό (όπως Κωνσταντίνος Κανάρης 1793-1877, οδοιπορικό στο Ναύπλιο της Παλιγγενεσίας, η οικονομία στα χρόνια της Επανάστασης και άλλα). Στο εξωτερικό (διαλέξεις και συναυλίες, συνέδρια και εκδοτικό πρόγραμμα για τον Ιταλικό φιλελληνισμό και άλλα). Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το πρόγραμμα Μοριάς21, το οποίο αναπτύσσεται με πρωτοβουλία του Ιδρύματος Καπετάν Βασίλη και Κάρμεν Κωνσταντακόπουλου και της ΤΕΜΕΣ Α. Ε. με εταίρους την Περιφέρεια Πελοποννήσου και Δήμους της περιοχής.

Παράλληλα, έχουν πραγματοποιηθεί ενδιαφέρουσες δράσεις σε Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό. Ενδεικτικά αναφέρονται:

Η παγκόσμια πρόσληψη της Ελληνικής Επανάστασης

Το διεθνές συνέδριο θα εξερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο η Επανάσταση εντάχθηκε στην ιστοριογραφία, από την περίοδο του φιλελληνισμού έως την περίοδο της συγγραφής παγκόσμιων ιστοριών, πώς έγινε αντικείμενο συζήτησης στα εθνικά κινήματα αλλά και στην πολιτική επιστήμη, και τέλος πώς την προσεγγίζει σήμερα η πολιτική θεωρία.

Η Επανάσταση του 1821 υπήρξε ένα γεγονός με διεθνή απήχηση. Ωστόσο η διεθνής πρόσληψη της επανάστασης δεν έχει εξερευνηθεί, πέραν του Φιλελληνισμού. Το διήμερο αυτό συνέδριο αποσκοπεί να συγκεντρώσει μελετητές από όλο τον κόσμο οι οποίοι θα παρουσιάσουν πώς το 1821 και ο ελληνικός πόλεμος της ανεξαρτησίας παρουσιάστηκαν στην Ευρώπη (δυτική, ανατολική και Βαλκάνια), στη Βόρεια και τη Νότια Αμερική, καθώς και στις μεγάλες χώρες της Ασίας (Ινδία, Κίνα και Ιαπωνία). Πώς δηλαδή έγινε ένα διεθνές γεγονός και πώς συνδυάστηκε με τις εσωτερικές εξελίξεις σε κάθε περιοχή.

Πρωτοβουλία 1821-2021 Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη

Το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη συμμετείχε ενεργά στην “Πρωτοβουλία 1821-2021” με δράσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, οι οποίες ανακοινώθηκαν επισήμως στην παρουσίαση της “Πρωτοβουλίας 1821-2021” στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών στις 31 Ιανουαρίου 2020.

Τα νέα από το 1821 #live: Ενημερωτική και εκπαιδευτική καμπάνια στο twitter

Κατά τη διάρκεια του 2021, αναρτώνταν σχεδόν καθημερινά “ζωντανές” ειδήσεις από το 1821, στα ελληνικά και αγγλικά, δημοσιεύοντας τα γεγονότα της Επανάστασης με διαρκή ροή στο Twitter, σαν να ξεδιπλώνονται αυτήν τη στιγμή.

Διοργάνωσαν Ημερίδα στο Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ: «Η Ελληνική Επανάσταση: Ένα παγκόσμιο γεγονός ανεξαρτησίας»

Το Ίδρυμα σε συνεργασία με την Έδρα Νεοελληνικών Σπουδών «Μαριλένα Λασκαρίδη» του Πανεπιστημίου του Άμστερνταμ, διοργανώνουν ημερίδα με θέμα «Η Ελληνική Επανάσταση: Ένα παγκόσμιο γεγονός ανεξαρτησίας», την άνοιξη του 2022 στο Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ.

Τόποι μνήμης για την Ελληνική Επανάσταση, 19ος -20ος αιώνας Κέντρο Έρευνας Νεότερης Ιστορίας (KENI), του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, σε συνεργασία με το Ίδρυμα της Βουλής για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία.

Συμμετέχουν διάφορες πόλεις της Ελλάδας, συμπεριλαμβάνονται Μνημεία της χώρας και προσωπικότητες της εποχής

La Grèce par amour — 1821-2021 Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδος

Το Γαλλικό Ινστιτούτο οργάνωσε έκθεση η οποία αναφέρεται στους Γάλλους φιλέλληνες οι οποίοι συνέδραμαν καθοριστικά στην Επανάσταση. Η έκθεση περιλαμβάνει «Μια ματιά στο '21 μέσα από την τέχνη της γαστρονομίας»

Ο Ελληνο-Γαλλικός Σύλλογος Χανίων παρουσιάζει μία πρωτόγνωρη έκθεση: καλλιτέχνες φωτογραφίες (Διογένης Παπαδόπουλος) από γαστρονομικές συνταγές (Ιωσήφ Πετρόφ) εμπνευσμένες από ένα έμμετρο κείμενο, γραμμένο για την επανάσταση του 1821. Η έκθεση θα είναι διαθέσιμη από τις 16 έως τις 27 Ιουνίου 2021, στο Κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου στα Χανιά

Escape game ΦΙΛΙΑ

Η ΦΙΛΙΑ είναι ένα escapegame εμπνευσμένο από την ψηφιακή έκθεση Από αγάπη για την Ελλάδα. Δημιουργήθηκε από την εκπαιδευτικό Παρασκευή Φουλόν στα πλαίσια ενός προγράμματος ERASMUS + μεταξύ του παρισινού γυμνασίου Πωλ Βερλαίν και του 2ου γυμνασίου Κορωπίου.

«Ελευθερία ή θάνατος»: Φόρος τιμής του PEN Club

Λογοτεχνική συνάντηση μεταξύ του **ελληνικού** και του **γαλλικού** PEN Club, με αφορμή τη διακοσιοστή επέτειο της Ελληνικής Επανάστασης και την **Παγκόσμια Ημέρα Βιβλίου**.

Παρουσιάστηκαν κείμενα συγγραφέων της περιόδου της Ελληνικής Επανάστασης του 1821: «Το Ελληνικό Παιδί» του Βίκτωρος Ουγκώ, Λόρδος Βύρων, φυσιογνωμία των Φιλελλήνων, «Υμνος στην Ελευθερία» του Διονύσιου Σολωμού, το δημοτικό τραγούδι «Ο Τάφος του Δήμου» που υμνεί τους Κλέφτες, απόσπασμα από τα «Απομνημονεύματα» του Ιωάννη Μακρυγιάννη, ενός από τους βασικούς πρωταγωνιστές των γεγονότων που οδήγησαν στη δημιουργία του ελληνικού κράτους.

Η εκδήλωση διοργανώνεται από το γαλλικό PEN Club σε συνεργασία με το ελληνικό PEN Club, το οποίο είναι μια κοσμική και δημοκρατική ένωση αποτελούμενη από συγγραφείς, μεταφραστές και δημοσιογράφους που ασχολούνται με την υπεράσπιση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, αρχής γενομένης με την ελευθερία της συνείδησης, της έκφρασης και της δημιουργίας.

Απόψεις του 1821

Η Γαλλική σχολή Αθηνών συνεργάζεται με τα θεσμικά όργανα της Ελλάδος στην οργάνωση διαφόρων εκδηλώσεων που σχετίζονται με τον εορτασμό της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 και επιθυμεί να συμβάλλει σε αυτή την ανάμνηση.

Ελλάδα-Γαλλία: κινηματογραφικές συναντήσεις

Το 21ο Φεστιβάλ Γαλλόφωνου Κινηματογράφου παρουσιάζει, χάρη στις επιλεγμένες ταινίες, τον αδιάκοπο πολιτιστικό διάλογο μεταξύ της Γαλλίας και της Ελλάδας στον κινηματογράφο.

Διαγωνισμός δημιουργίας γαλλόφωνου κόμικ, με θέμα την Επανάσταση του 1821

Επειδή η ιστορία της ελληνικής Επανάστασης παραμένει επίκαιρη, το Γαλλικό Ινστιτούτο Ελλάδος καλεί το κοινό να δημιουργήσει το δικό του κόμικ αφιερωμένο στο 1821, μέσω της πρωτοποριακής εφαρμογής BDnF, la fabrique à BD .

Αφιέρωμα στο 1821

Κάθε χρόνο επισκέπτονται το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη περίπου 30.000 μαθητές προκειμένου να παρακολουθήσουν εκπαιδευτικά προγράμματα ποικίλης θεματολογίας, με εξειδικευμένους εισηγητές από τον χώρο της Επιστήμης, των Γραμμάτων και των Τεχνών.

Στο πλαίσιο του εορτασμού της ιστορικής επετείου, παρά τους έκτακτους υγειονομικούς περιορισμούς, σχεδιάστηκαν τέσσερα πρωτότυπα εκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητές Λυκείου με θεματικούς άξονες τη λογοτεχνία και τις τέχνες. Σκοπός των συγκεκριμένων προγραμμάτων είναι οι μαθητές, μέσα από λογοτεχνικά κείμενα, ζωγραφικά και μουσικά έργα και ιστορικές πηγές, να γνωρίσουν τα γεγονότα, τα πρόσωπα της Επανάστασης, καθώς και να προσεγγίσουν την ιδέα της Επανάστασης και τα αποτελέσματά της, όχι μόνο στη σύγχρονη της εποχή αλλά και στο παρόν και στο μέλλον.

Το Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη σχεδιάζει την υλοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων σεβόμενο τις παρούσες συνθήκες και ανταποκρινόμενο στα μέτρα πρόληψης και προστασίας για τον κορονοϊό δίνοντας τη δυνατότητα στα σχολεία να υλοποιούν το πρόγραμμα εξ αποστάσεως.

Αρχείο από την ηλεκτρονική ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης της Βουλής

3.2 Β: Δράσεις της Βουλής

1821 - 2021. Η Βουλή των Ελλήνων τιμά την Ελληνική Επανάσταση και γιορτάζει την Εθνική Παλιγγενεσία, 200 χρόνια μετά.

Ημερολόγιο δράσεων για την έκθεση «Αντικρίζοντας την Ελευθερία! Στη Βουλή των Ελλήνων δύο αιώνες μετά»:

Συνέντευξη τύπου ενόψει των εγκαινίων της έκθεσης «Αντικρίζοντας την Ελευθερία! Στη Βουλή των Ελλήνων, δύο αιώνες μετά», μίλησαν οι:

- Κωνσταντίνος Τασούλας, Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων
- Γιάννα Αγγελοπούλου-Δασκαλάκη, Πρόεδρος της Επιτροπής «Ελλάδα 2021»
- Μαρία Ευθυμίου, Καθηγήτρια Ιστορίας του ΕΚΠΑ, Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής της έκθεσης «Αντικρίζοντας την Ελευθερία! Στη Βουλή των Ελλήνων, δύο αιώνες μετά»
- Μαρία Καμηλάκη, Προϊσταμένη του Τμήματος Κοινοβουλευτικής Βιβλιοθήκης, Επιμελήτρια της έκθεσης «Αντικρίζοντας την Ελευθερία! Στη Βουλή των Ελλήνων, δύο αιώνες μετά»

Η Έκθεση

Η Έκθεση «Αντικρίζοντας την Ελευθερία! Στη Βουλή των Ελλήνων, 2 αιώνες μετά», αξιοποιεί τεκμήρια υψηλής ιστορικής και καλλιτεχνικής αξίας, προκειμένου να ανασυνθέσει νοηματικά και συγκινησιακά το υπέρτατο αγαθό της Επανάστασης του 1821, την Ελευθερία, προσφέροντας στους επισκέπτες και τις επισκέπτριες προνομιακή πρόσβαση στα γεγονότα που οδήγησαν στην κατάκτησή της.

Αίθουσα Τροπαίων

Σκηνές και μορφές της Ελευθερίας

Το κυρίως τμήμα της Έκθεσης αναπτύσσεται στον πρώτο όροφο του Μεγάρου της Βουλής, στην μεγαλοπρεπή Αίθουσα «Ελευθέριος Βενιζέλος», γνωστή ιστορικά με την ονομασία Αίθουσα «Τροπαίων και Υπασπιστών».

Πριν ο επισκέπτης/η επισκέπτρια βρεθεί εντός της αίθουσας, συναντά ως πρελούδιο, μία ενότητα για την προετοιμασία του Αγώνα από την Φιλική Εταιρεία, καθώς και ένα χαρτογραφικό χρονολόγιο.

Στην επιβλητική Αίθουσα Τροπαίων κυριαρχεί η μνημειακή ζωγραφική ζωφόρος με σκηνές από κομβικά πολεμικά και διπλωματικά επεισόδια της επαναστατικής περιόδου, που προσφέρει τον αφηγηματικό «καμβά» της έκθεσης: έξι κύριες ενότητες και δύο πρόσθετες με ειδικές θεματικές τεκμηριώνουν εικαστικά και κειμενικά τις παραστάσεις της Ζωφόρου κατά χρονολογική εξέλιξη (1821-1833) και τις εντάσσουν στο ευρύτερο ιστορικό τους συγκείμενο.

Αίθουσα Ηρώων του Αγώνα

Στη διαδοχική, μικρότερη Αίθουσα Υπασπιστών μάς υποδέχονται οι προσωπογραφίες 14 αγωνιστών-πρωτεργατών της Ελληνικής Επανάστασης, που λειτουργούν μετωνυμικά για το σύνολο των επωνύμων και ανωνύμων ηρώων, στρατιωτικών και πολιτικών, αυτοχθόνων και ετεροχθόνων, Ελλήνων και Φιλελλήνων, ανδρών αλλά και γυναικών που αφοσιώθηκαν με αυταπάρνηση στον Αγώνα.

Πιστόλες, σπάθες και παλάσκες αποτέλεσαν γι' αυτούς τα εργαλεία της λευτεριάς· η αγάπη προς την πατρίδα, η βαθιά ριζωμένη ορθόδοξη πίστη, ο πόθος για δικαιοσύνη τα συμβολικά τους εφόδια.

Σε αυτό το «επίσημο» ηρώων της Επανάστασης, ο επισκέπτης/η επισκέπτρια έρχεται σε «συνομιλία» με τους πρωταγωνιστές και μάρτυρες του Αγώνα, οδηγώντας την εκθεσιακή εξιστόρηση σε συναισθηματική κορύφωση.

Η γενναιότητα και η αυτοθυσία τους δεν αφήνουν κανέναν ασυγκίνητο. Ο Ανδρέας Κάλβος αναφωνεί:

«Θερμότατον τον πόθον
εφύτευσας της δόξης
εις την καρδίαν των τέκνων σου,
ω Ελλάς, και καλείσαι
μήτηρ ηρώων».

«Εις δόξαν»

Η Λύρα, Γενεύη 1824

Στη Βουλή των Ελλήνων ένας εμβληματικός πίνακας για την Ελληνική Επανάσταση από το Μουσείο του Τρεβίζο:

Η Βουλή των Ελλήνων υποδέχθηκε στην Αίθουσα Τροπαίων ένα τρόπαιο ελευθερίας και τέχνης. Έναν πίνακα από το μουσείο του Τρεβίζο, μοναδικό, ανεπανάληπτο, συγκλονιστικό, που αντιπροσωπεύει τη φιλελληνική ματιά από τη βόρεια Ιταλία, η οποία ταυτόχρονα εκφράζει και τον πόθο της Ιταλίας για εθνική ενοποίηση. Ο Λόρδος Βύρων ορκίζεται στον τάφο του Μάρκου Μπότσαρη στο Μεσολόγγι που το Δημοτικό Μουσείο του Τρεβίζο στην Ιταλία παραχωρεί στην Ελλάδα με αφορμή τον εορτασμό των 200 ετών από την Ελληνική Επανάσταση.

Τον Ιανουάριο του 1824 ο Λόρδος Βύρων έρχεται στο Μεσολόγγι και ορκίζεται στον τάφο του Μάρκου Μπότσαρη για την απελευθέρωση της Ελλάδος. Στον πίνακα συμπεριλαμβάνεται όλο το σχήμα που μετείχε στην απελευθέρωση της Ελλάδος: στρατιωτικοί, πολιτικοί, ο κλήρος και απλοί πολίτες που όλοι τους έπαιξαν σημαντικό ρόλο και για τη διατήρηση της εθνικής ταυτότητας και για την εξέγερση προς την ελευθερία.

Έκθεση σύγχρονης τέχνης «Portals/Πύλη» στο πρώην Δημόσιο Καπνεργοστάσιο:

Η έκθεση παρουσιάστηκε στο κοινό στο εμβληματικό κτήριο του πρώην Δημόσιου Καπνεργοστασίου. Είναι το αποτέλεσμα της συνεργασίας της Βουλής των Ελλήνων και του Οργανισμού Πολιτισμού και Ανάπτυξης NEON.

Παρουσιάζονται έργα από 59 καλλιτέχνες προερχόμενους από 27 χώρες με διαφορετικές καταβολές και προέλευση, μεταξύ των οποίων και 15 νέες αναθέσεις έργων ειδικά για το χώρο του πρώην Δημόσιου Καπνεργοστασίου. Ανάμεσά τους, 18 Έλληνες καλλιτέχνες παρουσιάζουν νέα έργα ή έργα των οποίων ανανεώθηκε η παραγωγή και το πλαίσιο παρουσίασής τους ώστε να συνδεθούν στο συγκεκριμένο περιβάλλον.

Οι νέες αναθέσεις είναι προς τους καλλιτέχνες Αναστασία Δούκα, Brendan Fernandes, Elif Kamisli, Πάνο Κοκκινιά, Χρυσάνθη Κουμιανάκη, Glenn Ligon, Μαρία Λοϊζίδου, Teresa Margolles, Ad Minoliti, Duro Olowu, Gala Porras-Kim, Michael Rakowitz, Αλέξανδρο Τζάννη, Adrián Villar Rojas και Danh Võ. Η έκθεση εκφράζει τον πλουραλισμό των ιδεών και προσεγγίζει θέματα για τη συλλογικότητα, την πολιτιστική κατανόηση της ιστορίας και της πολιτικής, το δημόσιο χώρο, το κοινό μας παρελθόν, παρόν και μέλλον.

Στην πρόσοψη του κτιρίου, το έργο του Νίκου Ναυρίδη υποδέχεται την πόλη και τους επισκέπτες. Εξωτερικά του κτιρίου, σε δύο νέες αναθέσεις, ο Brendan Fernandes αναφέρεται

στην ανθρώπινη ανάγκη για επικοινωνία μέσω της performance του, ενώ η Χρυσάνθη Κουμιανάκη ενεργοποιεί την ευρύτερη περιοχή και τον Λόφο του Κολωνού.

Στο **διάδρομο** τα έργα χρησιμοποιούν τη γλώσσα σαν στοιχείο ταυτότητας, διαπραγμάτευσης ή αποξένωσης, δημιουργώντας «πορτρέτα» μέσα από ήχους, λέξεις, χάρτες και εφημερίδες. Στις δύο νέες αναθέσεις, ο Michael Rakowitz εξερευνά την πολιτική και τον εθνικισμό σε ένα επίκαιρο γεωπολιτικά έργο, με αναφορά και στη *Χάρτα της Ελλάδος* του Ρήγα Βελεστινλή, ενώ η Teresa Margolles εστιάζει στα πρωτοσέλιδα ως μέσο να αντιληφθούμε τη βανυσότητα της πραγματικότητας. Επιπλέον οι Shilpa Gupta και Felix Gonzalez-Torres χρησιμοποιούν τις λέξεις ως στοιχείο καθορισμού της μνήμης.

Στην **πρώτη αίθουσα** κυριαρχεί η έννοια της ισοτιμίας (equity) σε σχέση με την εργασία, την κοινωνική δικαιοσύνη και τους πόρους. Οι Kutluğ Ataman και Adam Pendleton θίγουν ζητήματα κοινωνικής δικαιοσύνης και φυλετικής ισότητας.

Στο **πατάρι της πρώτης αίθουσας**, γυναικείες φωνές απ' όλο τον κόσμο μοιράζονται τον όροφο μαζί με έργα των Ed Ruscha και Βαγγέλη Γκόκα. Στις δύο νέες αναθέσεις, η Elif Kamisli ρίχνει μια γυναικεία ματιά, με τη μορφή του ημερολογίου της, στην πολιτική κατάσταση της Τουρκίας, ενώ η Gala Porras-Kim καταφεύγει σε μουσειολογικές πρακτικές για να αναπαραστήσει μια υποθετική πραγματικότητα. Εδώ, τιμώνται οι πολλαπλές ζωές ισχυρών γυναικών, οι πορείες των οποίων εκφράζουν μια βαθιά πίστη στον κόσμο γύρω τους και επιδεικνύουν μία οξυδερκή κατανόηση της ανθρώπινης κατάστασης.

Στη **δεύτερη αίθουσα** παρουσιάζεται η ανάπτυξη των ανεπίσημων δικτύων (μια συνέπεια της πανδημίας αφού περιορίστηκε σημαντικά η προσωπική επαφή), καταδεικνύοντας τη δύναμη των κοινωνικών συνδέσεων. Οι καλλιτέχνες ανέκαθεν επιβίωναν χάρη σε ανεπίσημα δίκτυα, με αλληλεγγύη και αλληλεξάρτηση μέσω και ιδεών.

Στο **πατάρι της δεύτερης αίθουσας** η Cornelia Parker αποτίει φόρο τιμής στη «Magna Carta» του 1215, ένα σύμβολο δικαιωμάτων και ελευθεριών. Το κέντημα μήκους 13 μέτρων του λήμματος της Magna Carta στη Wikipedia δημιουργήθηκε από ανθρώπους από όλα τα κοινωνικά στρώματα, από βαρυποινίτες, ακτιβιστές, πολιτικούς, δικαστικούς.

Στην **τρίτη αίθουσα**, τα έργα πραγματεύονται θέματα εμπιστοσύνης και οικειότητας μέσα από διάφορες αποδόσεις της ταυτότητας και του σπιτιού.

Στο **πατάρι της τρίτης αίθουσας** περιγράφεται η συνθήκη της σοφίτας, ένας παράξενος συνδυασμός άνεσης και δυσφορίας, ρομαντισμού, πρακτικότητας και αναμνήσεων.

Στο **χώρο των λουτρών**, η νέα ανάθεση της/των/του Ad Minoliti καταρρίψει συμβολικά τον διαχωρισμό μεταξύ των δύο φύλων, υπενθυμίζοντας την ύπαρξη άλλων ταυτοτήτων, ενώ ο Δημήτρης Αντωνίτης αμφισβητεί την ιδέα της επιθυμητής ή αποδεκτής ομοιομορφίας.

Στην **τέταρτη αίθουσα** ο Adrian Villar Rojas επιστρέφει με νέα ανάθεση στην Αθήνα, και αποτυπώνει σε βίντεο τις συνθήκες του καιρού της πανδημίας, όπως καταγράφηκαν από δημόσιες κάμερες σε όλο τον κόσμο.

Στην **πέμπτη αίθουσα**, τα έργα των Κώστα Μπασάνου, Karwani Kiwanga, Anna Tsouhlarakis, Jeffrey Gibson και Ειρήνης Ευσταθίου διερευνούν την ανασφάλεια, μια πιθανή, δυστοπική, άγνωστη κατάληξη του κοινού τρόπου ζωής μας.

Το **κτίριο του παλιού τελωνείου** καταλαμβάνεται από τη νέα ανάθεση του Duro Olowu.

Παράλληλα με την υλική παρουσίαση, λειτουργεί και μια διαδικτυακή «πύλη». Η εφαρμογή του NEON για κινητά δίνει τη δυνατότητα στο κοινό να περιηγηθεί αυτόνομα στην έκθεση, να δει εικόνες των έργων και να μάθει πληροφορίες για τα έργα και τους δημιουργούς τους, καθώς και να ενημερωθεί για το πρόγραμμα των παράλληλων δράσεων.⁷

⁷ Ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης της Βουλής

Επίλογος

Το γεγονός της επετείου των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821 γιορτάστηκε πανελλαδικά με έντονο χαρακτήρα δράσεων και εκδηλώσεων. Η Βιβλιοθήκη της Βουλής πρωτοστάτησε σε αυτό πετυχαίνοντας την εξωστρέφεια και την συνεργασία με άλλους φορείς, μες σκοπό την ανάδειξη του αρχαιικού υλικού. Διοργάνωσε ένα επιτυχημένο πρόγραμμα παρά της δυσκολίες της πανδημίας. Δημιούργησε συνολικά μια επετειακή ατμόσφαιρα και κατάφερε να είναι προσβάσιμη ψηφιακά και εκδοτικά. Η παρούσα πτυχιακή παρουσιάζει την επέτειο από τα 200 χρόνια Ελληνικής Επανάστασης με σκοπό την ανάδειξη των δυναμικών στοιχείων της σημερινής ελληνικής κοινωνίας μέσα από τη δημιουργικότητα και τις δράσεις ομάδων, ατόμων, φορέων, οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, ερευνητικών κέντρων, πολιτιστικών οργανισμών κλπ. Μελετώντας το παρελθόν μέσα από τα αρχεία και τα κειμήλια, δημιουργούμε νέες ευσίωνες προοπτικές. Το μέλλον διαμορφώνεται από τις πράξεις όλων μας στο παρόν. Όλοι πρέπει να είμαστε παρόντες στο μέλλον.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Άννινος Μπάμπης, «Οι Φιλέλληνες του 1821», Γαλαξίας, Αθήνα 1967

Βερέμης Θάνος, «Η συγκρότηση του εξουσίας στην επαναστατημένη Ελλάδα», στο 1821: Η γέννηση ενός έθνους κράτους, τόμος Β', ΣΚΑΪ βιβλίο, Αθήνα 2010

Βερέμης Θάνος, «Εθνική ταυτότητα και εθνικισμός στην νεότερη Ελλάδα», ΜΙΕΤ, Αθήνα 1997

Γιαννόπουλος Γιάννης, «Αλέξανδρος και Δημήτριος Υψηλάντης», Τα Νέα, Αθήνα 2010

Γιανναροπούλου Ιωάννα Κ., «Ο Ιμπραήμ εις Τρίπολην», Μνημοσύνη, 1 (1967)

Δημητρόπουλος Δημήτρης, «Θεόδωρος Κολοκοτρώνης», Τα Νέα, Αθήνα 2009

Ζακυνθινός Διονύσιος, «Η Τουρκοκρατία: Εισαγωγή εις την νεωτέραν ιστορίαν του Ελληνισμού», Αθήνα 1957

Ζούβας Παναγής, «Η οργάνωσις του τακτικού στρατού κατά τα πρώτα έτη της Επανάστασεως του 1821», Αθήνα 1969

Καμπούρογλους Δημήτριος, «Αρματολοί και κλέφτες», Αθήνα 1913

Κουμαριανού Αικατερίνη, *Ο τύπος στον Αγών*, 3 τόμοι, Αθήνα 1971

Κουτσονίκας Λάμπρος *Γενική ιστορία της Ελληνικής Επαναστάσεως*, τομ.2., Αθήνα 1864

Λάμπας Τάκης, *Ρουμελιώτικος Τύπος 1821-1880*, Αθήνα 1959

Μινώτου Μαριέττα, *"Φορείς διάσωσης αρχειακού υλικού κατά τον 19ο αιώνα και έως την ίδρυση των Γενικών Αρχείων του Κράτους"*, στο συλλογικό τόμο *Αρχειονομία. Η πρακτική των Γενικών Αρχείων του Κράτους*, επιμ. Μαρία Χ. Βακαλοπούλου, Νίκου Ε. Καραπιδάκη, Βιβλιοθήκη Γενικών Αρχείων του Κράτους 17, Αθήνα 2012.

Παπαδόπουλος Νικόλαος Π. *Κληρικοί πολιτικοί κατά την Ελληνικὴν Επανάστασιν*, Αθήνα 1928

Πιπινέλης Τάκης Ν. *Πολιτική ιστορία της Ελληνικής Επαναστάσεως*, Παρίσι 1928

Ρόζος Ευάγγελος, *Οι νησιώτες του Αιγαίου στον Αγώνα*, Αθήνα 1971

Πρεβελάκης Ελευθέριος Γ., *Η εκστρατεία του Ιμπραήμ Πασά εις την Αργολίδα*, Αθήνα 1950

Ραπτάρης Κ.Π. *Ιστορία της οικονομικής ζωής της Ελλάδος*, Αθήνα 1934-36

Ροτζώκος Νίκος Β. *Επανάσταση και Εμφύλιος στο Εικοσιένα*, Ηρόδοτος, Αθήνα 1997

Στασινόπουλος Χρήστος Α. *Λεξικό της Ελληνικής Επαναστάσεως του 1821* 3 τόμοι , Αθήνα 1970-72